

alumni orthopedagogiek

nieuwsbrief 2023 (1)

Colofon

Beste Alumni,

Welkom in de eerste editie van de alumni nieuwsbrief voor 2023 (jaargang 13).

Dit nummer staat andermaal weer vol met interessante nieuwtjes en verhalen. We hebben twee orthopedagogen die aan het woord komen. Eén orthopedagoog die in deze eeuw is afgestudeerd en de andere die al decennia geleden orthopedagoog werd, een aantal andere studies oppakte en een prachtige carrière maakte.

We hebben het terloops ook even over het 55-jarig bestaan in de maand juni van dit jaar. Uiteraard brengen we je bij met informatie over aandacht in de media en meer omtrent Orthopedagogiek in Groningen en brengen we berichten uit de organisatie zelf.

We nemen een blik in de 'Oude doos' en halen herinneringen op aan vroeger. Er is ruimte voor nieuwe medewerkers, die zich voorstellen. Ook kijken we naar de promoties, die de afgelopen periode hebben plaats gevonden. Stil wordt er gestaan bij het afscheid moeten nemen van oud-collega Cintha de Jong. Wens jij ook een bijdrage te leveren aan de volgende nieuwsbrief dan kan dat door de teksten te sturen naar of door contact op te nemen met: HKnot@home.nl Ik wens je veel leesplezier. Hans Knot

Redactie:

Hans Knot, Coördinator Alumni Orthopedagogiek Groningen

en dr. Jana Knot- Dickscheit, UHD Basiseenheid Orthopedagogiek

Secretariële ondersteuning: Miranda Cazemier van den Berg en Hanna Hubner.

Postadres: Alumni Orthopedagogiek, Populierenlaan 8, 9741HE Groningen

https://www.rug.nl/gmw/pedagogical-and-educational-sciences/alumni/alumnivereniging_orthopedagogiek/nieuwsbrief

<https://www.facebook.com/ActualiteitenCollegesEnExcursies>

ActualiteitenCollegesEnExcursies

Foto's Archief Orthopedagogiek, GMW afdeling Communicatie, Marketing en Voorlichting en onder meer van de auteurs in dit nummer.

Orthopedagogiek Groningen bestaat dit jaar 55 jaar

Op donderdag 22 juni 2023 zal er derhalve een feestelijke bijeenkomst zijn. Wij hebben in de middag een symposium gepland in de Kouwerzaal Grote Kruisstraat 2/1. De bijeenkomst wordt geopend door de decaan van onze faculteit, Prof. dr. Kees Aarts.

Ook zal er een viertal sprekers over een zeer gevarieerd aantal onderwerpen vertellen. Allereerst prof. dr. Anna Lichtwarck-Aschoff, hoogleraar Basiseenheid Orthopedagogiek: Gedrag, Opvoeding en Kinderrechten, met als titel: Complex is het wel.

Vervolgens lezingen van drie alumni Orthopedagogiek:

Liesbeth Blommert (onder meer OG & i.O. Seksuoloog NVVS, verbonden aan 's Heeren Loo) met als titel: Seks & de Orthopedagoog

Ellen Loykens (oud-klinisch directeur GGz-instelling Molendrift)

met als titel: De Verklarende Analyse.

Anka Wagenaar (onder meer Klinisch Psycholoog en verbonden aan Yorneo) met lezing als titel: Zo gewoon mogelijk.

De lezingen vinden plaats in de Kouwerzaal. Aangezien er een beperkt aantal mensen in die zaal kan (140) hebben we naast de (oud) medewerkers tevens een 50 tal alumni gericht uitgenodigd voor deze speciale dag, uit alle 5,5 decennia dat de opleiding in Groningen bestaat. Op een later moment zullen de lezingen online zijn te volgen, waarover we U te zijner tijd gaan informeren.

In de avonduren is er een feestelijk buffet in Huize Maas aan de Vismarkt met als gedachte: herinneringen ophalen omtrent 5,5 decennia opleiding Orthopedagogiek.

Johan Wolters: Eens een orthopedagoog altijd een orthopedagoog

Achteraf had ze misschien gelijk

In 1977 nam ik deel aan de kennismakingstoets orthopedagogiek. Na een basisjaar pedagogische en andragogische wetenschappen en de aanvankelijke keuze voor andragogiek schrikte me dat basisjaar af. Welzijnsbaar-den, die precies wisten hoe de wereld in elkaar zat, ik was er nog niet aan toe. Het werd orthopedagogiek. Dacht ik. En hoewel geen sprake van numerus fixus of clausus had ik buiten de "numerus folium viridis" gerekend: de Bladergroen-toets.

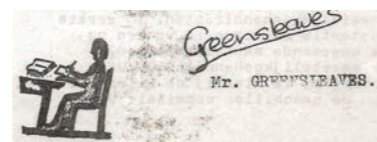

toen nog aan de Grote Rozenstraat 15, had als belangrijkste doel van het studieprogramma: Naast leerstoornissen (dat heette toen nog zo) ook aandacht voor andere gebieden als bijvoorbeeld opvoedingsproblemen gerelateerd aan lichamelijk-zintuigelijke of verstandelijke beperking

Bladergroen vertrok, Rispens en Rink kwamen. Het Instituut groeide als kool, er werd verhuisd naar de Boteringestraat maar Rispens en Rink bleken geen succesduo; het Instituut raakte intern verdeeld terwijl er een enorme toeloop aan studenten was. En het studieprogramma ging volgens de wet tweefasenstructuur van 6 naar 4 jaar. Gevolg: binnen enkele jaren een kleine 800 orthopedagogen op de arbeidsmarkt in economische crisistijd. Tijdens de verbouwing van het studieprogramma bleek de studie gewoon door te gaan. We spraken indertijd van een LOI-programma omdat voor de laatste studenten met een 6-jarig programma veel vrije punten waren ingeruimd die we zelf mochten invullen bij andere faculteiten. Het programma ortho voorzag daar niet in. Het inhaalprogramma filosofie werd bevolkt door orthostudenten en uit meerdere faculteiten kwam het verzoek het programma te volgen.

Ik kon al die ontwikkelingen van dichtbij volgen en wat parodiëren in het blad van het Instituut als columnist mr. Greensleaves

omdat ik als student-assistent meer dan gemiddeld op het Instituut voor Orthopedagogiek aanwezig was. Maar ook omdat ik naast aangewakkerde belangstelling voor menselijk gedrag, al dan niet in problematische opvoedingssituaties, een andere roeping had gevonden. In het bestuur van de vakgroep orthopedagogiek en later ook subfaculteit en faculteit werd mijn belangstelling voor bestuur en management geboren. En daar bleek in hoge mate sprake te zijn van problematische situaties waar een pedagogische grondhouding geen kwaad kon, maar nu loop ik op de zaken vooruit.

Er bestond dus geen geheel reguliere studie orthopedagogiek in die zin dat er veel ruimte was om naast het praktische veld naar eigen wens verdieping in theorie en achtergrond aan te brengen. Van die mogelijkheid heb ik gretig gebruik gemaakt.

Het bijzondere van orthopedagogiek is voor mij de veelzijdigheid. Het is een wetenschappelijk terrein met een enorm praktisch veld. Of een enorm praktisch veld waar wetenschappelijk veel te halen is. Een wetenschap die gericht is op handelen, en daarmee een prach-

tige brug slaat tussen theorie en praktijk, tussen denken en doen. Voor mij werd die kijk op orthopedagogiek vooral ingegeven door Jan Rispens.

Een memorabel moment tijdens een van zijn colleges theoretische orthopedagogiek, waar hij naast aandacht voor het handelen binnen het werkveld ook ruimte voor reflectie inbouwde, laat zien dat die reflectie niet door iedereen als een weldaad werd ervaren. Getuige de opmerking uit de collegezaal waar een studente verzuchtte: 'maar is er dan niets meer zeker.....???' Wat haar per omgaande het antwoord opleverde: 'Inderdaad, niets is zeker. En zelfs dat is nog maar de vraag!'

De praktische component had in mijn geval zijn weerslag in een bijbaan als groepsleider bij de toenmalige Helper Haven, na de nodige fusies inmiddels voorzien van een heel andere naam (Elker). Zeer Moeilijk Opvoedbare Kinderen kregen de meiden waar we mee werkten mee als etiket. Taal verandert... Deze meiden vormden samen met Jürgen Habermas en zijn theorie van het communicatieve handelen de ingrediënten voor mijn scriptie: Hoe denken en doen in de orthopedagogiek twee kanten van een medaille zijn door elkaar versterken: niets zo praktisch als een goede theorie. Toen die scriptie klaar was kon het echte leven beginnen.

Op voorspraak van Ko Rink en Tjalling Zandberg werd ik functiebegeleider, een soort reorganisatiebegeleider, bij gevangenis Groot Bankenbosch in Veenhuizen. Een baan waar wel meer orthopedagogen in die tijd hun eerste schreden op de arbeidsmarkt zetten. Het aantal banen in de jaren tachtig van de vorige eeuw (de tijd dat bezuinigingen werden uitgevonden) hield geen gelijke tred met het aantal orthopedagogen dat op de arbeidsmarkt werd losgelaten. Na enkele jaren ontvluchtte ik de met orthopedagogen overladen markt in Noord-Nederland en werd staffunctionaris bij de Raad voor de Kinderbescherming in Amsterdam. Alweer een organisatie-baan.

Een voordeel van het student-bestuurderschap was dat ik wist dat de wet op de tweefasenstructuur de clausule bevatte van het aanvullend doctoraalexamen. Wanneer een student van mening was dat de academische studie hem of haar onvoldoende had voorbereid op de beroepspraktijk kon een aanvullend doctoraalexamen worden afgelegd. Dus heb ik me in 1986, een tijd waarin de buitenwereld rekenvaardigheden zeer op prijs stelde, aangemeld als student bedrijfseconomie aan de Universiteit van Amsterdam.

Dat bleef niet zonder effect, want al snel na het afronden van het aanvullend examen bedrijfseconomie werd ik adviseur bij KPMG, in een tijd dat accountant en organisatieadviseur nog eerbare beroepen waren. Ik leerde het vak van adviseur door veel projecten te doen in de Rijksoverheid en kon daarnaast de postdoctorale opleiding management consultant aan de Vrije Universiteit volgen. Een intensief traject waar we met 25 collega's en een aantal hoogleraren ons twee jaar lang de vraag stelden (gelukkig wel in meerdere varianten): Waarom doen we wat we doen?

Na een minder geslaagd en kort avontuur bij een ander adviesbureau werd ik directeur bij Meurs organisatieadviseurs in Woerden, een op HRM gerichte adviesgroep. Deze organisatie had ook een tak die in de zorg actief was, die tak heette Aorta. En ja hoor, toen de directeur van Aorta vertrok, werd ik ook daarvan directeur. Een noodmaatregel, maar het werd een belangrijke wijziging in mijn werkende leven. Het duurde niet lang of ik was nog uitsluitend in die paradoxale zorgwereld actief. Die wereld is paradoxaal in de zin dat de bestuurder van bijvoorbeeld een ziekenhuis verantwoordelijk is voor hetgeen in het ziekenhuis gebeurt maar dat het zorgproces wordt verzorgd door 20 maatschappen van medisch specialisten. Weliswaar niet een situatie die volledig voldoet aan de definitie van een problematische opvoedingssituatie, maar wel degelijk vaak een problematische situatie waar veel (pedagogische) vaardigheden worden vereist. Ik was weer terug in de zorg en genoot ervan. Werken aan praktische verbetering voor cliënten die niet zelden in een weinig bevoorrechte positie verkeren. Dat voelde toch anders dan het evalueren van de verdeling van de opbrengsten van de strippenkaart over de vervoersbedrijven. Ook nuttig, maar anders nuttig zullen we maar zeggen. Werken in en voor cliënten in zorg was een blijvertje.

In het jaar 2000 verhuisde de zorgtak Aorta in zijn geheel naar het nieuwe bedrijf Johnson & Walters. Die naam was een knipoog naar mijn voor- en achternaam, een bedrijf waar meteen een tiental mensen werkten, een vliegende start als zelfstandig ondernemer. De medewerkers waren voor de helft op praktische veranderingen gerichte managers.

Mieke van IJzendoorn en Johan Wolters

Professor Bladergroen keek me, over haar halve bril-lenglazzen, vorschend aan. "Meneer Wolters, op basis van uw resultaten op de kennismakingstoets, of moet ik zeggen het gebrek aan resultaten, (hier liet ze even een zorgvuldig aangebrachte stilte vallen) moeten wij u sterk ontraden uw keuze voor de studie orthopedagogiek door te zetten."

Had ik net na zwaar intern beraad een keuze geproduceerd, reed ze mijn karretje in de poep. Maar goed, het was een advies. Slechts een advies. En adviezen kun je in de wind slaan. Dus ik ging orthopedagogiek studeren!

Het werd een memorabele tijd

De bezetting van het Instituut voor Orthopedagogiek,

De andere helft betrof adviseurs die vooral op het ontwikkelen van mogelijkheden voor verbetering waren gericht. Tezamen bleek het een mooie formule om denkkraft in de praktische veranderingen te houden en doekraft aan vernieuwingen toe te voegen. De platte (handelende) manager en de zweverige (reflecterende) adviseur bleken een prachthuwendijk te vormen. Jan Rispiens zou trots zijn, al is dat natuurlijk altijd weer de vraag.

Na ongeveer zeven jaar was de formule uitgewerkt, medewerkers gingen hun eigen pad, de dotcom crisis maakte de markt krap. De andere kant van het ondernemerschap bleek dat er soms een bedrijf ontmanteld moet worden. Leerzaam maar niet altijd leuk om te doen. Ik bleef als zelfstandig ondernemer zonder personeel over. Van ZMP naar ZZP. En na met een medisch specialist een polikliniek te hebben opgericht voor burn-out en aanverwante aandoeningen ben ik vanaf ongeveer 2008 zelfstandig interimprojecten gaan doen. Een zeer afwisselend bestaan dat me langs vele ziekenhuizen, instellingen voor ouderenzorg, GGZ-instellingen en VGZ-organisaties heeft geleid. Al met al ben ik steeds meer in het oorspronkelijke werkgebied van de orthopedagogiek terechtgekomen. De laatste jaren werk ik vooral in de GGZ en de verstandelijk gehandicaptenzorg.

Wat bleef is de combinatie tussen praktisch handelen en reflectie. In de rol van interim-manager zie je vooral hoe de ontwikkelingen in de zorg uiteindelijk op de werkvloer landen. Of niet landen in veel gevallen. De zorgorganisaties zijn veelal grote organisaties geworden. En langzaam heb ik geconstateerd dat er binnen elke zorgorganisatie sprake is van twee onderdelen die steeds meer op gespannen voet met elkaar staan en elkaar heel moeilijk meer kunnen bereiken. De twee zijn steeds meer van elkaar losgezogen en komen steeds vaker met elkaar in conflict.

Die tweedeling bestaat uit enerzijds medewerkers die uitvoering geven aan het primaire proces: de medewerkers die de directe zorg en begeleiding leveren. Zij voeren uit wat de bedoeling en maatschappelijke meerwaarde van de organisatie uitmaakt. Aan de andere kant heb je het deel van de organisatie dat vooral gericht is op het voortbestaan van de organisatie. Naast de financiële, administratieve en facilitaire diensten zijn dat vaak ook de bestuurders, directeuren en, al naargelang de omvang van de organisatie, de beleidsafdelingen.

Op de werkvloer gaat om het alledaagse handelen, het omgaan in het hier en nu met de waan van de dag. Maar de "organisatie-mensen" zijn bezig met het ideale plaatje waarin ze schetsen hoe het eigenlijk zou moeten en kunnen, hoe de beperkte middelen kunnen worden verdeeld. Daarnaast wordt de uitvoering in de praktijk beoordeeld. Deze ontwikkeling is ontstaan en gestimuleerd door schaalvergroting, wijzigingen in de zorgcon-

tractering, vergaand procesdenken door automatisering en zo zijn er nog wel wat bronnen te bedenken. Gevolg is dat hetgeen dat door de organisatie als wenselijk wordt ervaren in de praktijk niet of nauwelijks meer wordt uitgevoerd door de werkvloer. De werkvloer spreekt van irreële voorstellen, de organisatiekant signaleert aan onwil grenzende inertie om de voorwaarden voor een goede uitvoering van zorg en begeleiding te realiseren. En dat is dan weer wat ze van de organisatie mensen verwachten.

Alweer een potentieel conflictrijke en problematische situatie: Hoe kunnen we deze twee verschillen onderdelen van een zorgorganisatie weer bij elkaar brengen en elkaar wederzijds laten versterken? In mijn analyse ligt de start van de oplossing bij het operationele management. Dat heeft me er toe gebracht te kiezen voor interimprojecten waar deze problematiek hoorbaar en voelbaar is. Dat betekent dat ik vaak manager ben van het primaire proces en samen met de werkvloer probeer de kloof tussen de twee onderdelen van de organisatie weer wat werkbaarder te maken. Vanuit die positie merk je dan ook hoe de zorgmedewerkers als het ware worden gebombardeerd met goedbedoelde en soms uiterst nuttige projecten, transities, auditrapporten, heroriëntaties, reorganisatie en risico-inventarisaties. Verzoeken vanuit HRM, financiën, vanuit de beleidsmedewerker methodiek, recruitment, facilitaire zaken, huisvesting om nog maar te zwijgen van wat directeuren en managers vragen van de werkvloer. O ja, er zijn ook nog cliënten. Lastige combinatie. Maar ook: hoe kun je als organisatie nog die voorwaarden scheppen met hulp van al die stafafdelingen en hulptroepen om de zorg en ondersteuning voor cliënten te verbeteren. Want dat was uiteindelijk toch de bedoeling?

Al met al ben ik daarmee de laatste jaren steeds meer van mijn oorspronkelijke orthopedagogische kennis en vaardigheden gaan gebruiken. En blijkt zo'n studie orthopedagogiek zo gek nog niet voor een interim-manager in de zorg. Hoewel ik er lang aan getwijfeld heb, is dan de uiteindelijke conclusie dat Wilhelmina Bladergroen geen gelijk had toen ze me de studie ontraadde. En dat uiteindelijk een orthopedagoog ook veel kennis en vaardigheid meekrijgt om manager te worden. Zeker als hij/zij dat doet in het mooie omvangrijke orthopedagogische werkveld.

April 2023
Johan Wolters

Overlijden Cintha de Jong

Op zondag 16 april, een dag na haar 73ste verjaardag, kwam Cintha de Jong, na een vier maanden lang en zwaar ziekbed, te overlijden.

Cintha was sinds 16 februari 1991 in dienst van de Rijksuniversiteit als secretaresse van de afdeling Orthopedagogiek. Alvorens Cintha bij orthopedagogiek kwam te werken, was ze onder meer actief als groepsleidster binnen de Jeugdpsychiatrie. In 1976 sloot een deel van de kliniek en besloot Cintha dat het gezin voorrang kreeg en werden er drie kinderen geboren.

Na een cursus 'herintreden' kwam ze in 1991 bij Orthopedagogiek onder meer te werken als secretaresse voor Prof. Han Nakken en het Dagelijks Bestuur. Ook verzorgde ze in extra tijd het secretariaat voor het NIVOO, Noordelijk Instituut Voor Orthopedagogisch Onderzoek. Ook was ze enkele jaren actief als secretaresse ten bate van de Alumnivereniging Orthopedagogiek. Na de komst van drie nieuwe hoogleraren in 2004 stond ze deze terzijde om ze op een zo prettig mogelijk manier in Groningen te laten acclimatiseren.

Sinds 2006 was Cintha de Jong formeel coördinatrice binnen het secretariaat Orthopedagogiek. Ze heeft dit op een gedreven manier gedaan, waarbij ze altijd open stond voor nieuwe zaken – onder meer het zitting nemen in de Onderwijs Commissie -, maar ook voor de diverse nieuwe technische ontwikkelingen. Bovendien beschikte Cintha over uitstekende mensenkennis, wat zeer goed van pas kwam in het werken met een kleurrijke groep ortho-medewerkers.

Op donderdag 28 mei 2015 namen wij afscheid van Cintha de Jong als medewerkster bij Orthopedagogiek. Hoe Cintha het afscheid destijds zelf heeft beleefd was heel passend terug te vinden in een e-mail die ze ons een dag later stuurde: 'Ik kan jullie aanraden om ook een keer afscheid te nemen. Daarna gewoon weer terugkomen, je zult zien dat je een heleboel dingen te horen krijgt die je nog niet wist over jezelf en daarna ga je met een enorm zelfvertrouwen gewoon weer verder aan het werk.'

Na haar afscheid werd door een aantal van haar voormalige collega's contact met haar gehouden en was ze ook altijd nieuwsgierig naar ontwikkelingen binnen de afdeling. We zullen Cintha zeker enorm gaan missen, niet alleen als het warme centrale punt binnen het secretariaat Orthopedagogiek, dat ze bijna een kwart eeuw trouw is gebleven, maar ook als de warme lieve vriendin. We wensen, namens alle collegae haar man Âne, kinderen en kleinkinderen heel veel sterkte met het dragen van dit zware verlies.

Hans Knot

Interviews met emeritus hoogleraren

Op weg naar het 55-jarig bestaan van de opleiding Orthopedagogiek RuG brachten we vorig jaar al de interviews met Prof. dr. Erik Knorth en Prof dr. Wied Ruijsenaars in het kader van de Oral History ADNG (Archief Gedragwetenschappen) onder aandacht. Inmiddels zijn er meer dan 90 lange interviews afgenomen met emeritus hoogleraren binnen de vakgebieden psychologie, pedagogiek en onderwijskunde.

Deze keer is het de beurt aan Prof. dr. Jan Rispiens (1939), die in de eind jaren zeventig en begin jaren tachtig van de vorige eeuw enige jaren de leiding had binnen

de opleiding Orthopedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen. Vervolgens was hij hoogleraar Orthopedagogiek in Leiden en Utrecht.

<https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=you+tube+jan+rispiens#fpstate=ive&vld=cid:e-3c2ec0f,vid:AQPXK3g5-m4>

De interviews werden afgenomen door Vittorio Busato, psycholoog en publicist. In oktober 2010 is hij toegetreden tot het bestuur van de stichting Archief en Documentatiecentrum Nederlandse Gedragwetenschappen (ADNG), een samenwerkingsverband tussen universiteiten, bedrijven en beroepsverenigingen met als doel het historisch erfgoed van de psychologische, pedagogische en onderwijskundige wetenschappen te bewaren en toegankelijk te maken: <http://www.adng.nl>

Het tweede interview, dat we graag onder aandacht brengen, is die met emeritus hoogleraar Prof. dr. Marleen Janssen. Ze was de eerste hoogleraar ter wereld die zich specifiek richtte op de communicatie met doofblinde mensen. Tussen maart 2008 en juni 2022 was ze hoogleraar Orthopedagogiek aan de Rijksuniversiteit

Groningen. Haar leeropdracht was aangeboren en vroegverworven doofblindheid. Ze onderzocht de effectiviteit van nieuwe interactie- en communicatiemethoden voor kinderen en volwassenen met doofblindheid.

<https://www.youtube.com/watch?v=4Ejl8Czb-wc>

Uit de Oude Doos (1)

Als je anno 2023 door de binnenstad en belenende wijken van Groningen loopt, valt de enorme hoeveelheid aan fietsen op en dan vooral in straten waar veel studentenhuizen zijn. Het is de vraag of de gemiddelde student bij thuiskomst wel nadenkt, hoe de fiets het beste gestald kan worden. Regelmatig komt men tegen elkaar geplaatste exemplaren tegen, en dan gaat het niet om twee of drie. Met als gevolg: belemmering van de bewegingsvrijheid van voetgangers en het op en af moeten lopen van de stoep om de weg te kunnen vervolgen.

Groningen heeft al ver boven de 200.000 inwoners en volgens recente gegevens van de Rijksuniversiteit is Groningen eigenlijk de jongste stad van Nederland. Dit komt mede doordat één op de vier inwoners studeert aan de Universiteit of de Hanzehogeschool. Vergeleken met andere universiteitssteden in Nederland is Groningen veruit de stad met het hoogste aantal studenten als inwoner.

Het aantal studenten in Groningen is de afgelopen decennia explosief gegroeid. Een blik in het verleden leert ons dat in het studiejaar 1924-1925 een belang-

rijke mijlpaal kon worden gevierd doordat iets meer dan 1000 studenten zich hadden ingeschreven. In 1971 werden er 10.000 studenten welkom geheten en in 1977 was het andermaal een feestje, daar in dat jaar ruim 15.000 studenten waren ingeschreven. De Hanzehogeschool ontstond pas in 1986 na een fusie tussen een aantal opleidingsinstanties.

Het was Martine Johanna Kuipers uit Midwolda die in 1977 feestelijk werd ontvangen als 15.000-ste student. Zij werd 29 jaar eerder geboren in het Engelse graafschap Surrey en studeerde aan de Pedagogische Academie in Groningen. Vervolgens was er een periode van werken in het buitenland en wel aan de onderwijskundige vorming van gehandicapte kinderen. In september 1977 ging ze studeren aan de RUG subfaculteit PAW, dat stond voor Pedagogische en Andragogische Wetenschappen, waartoe Orthopedagogiek ook behoorde.

Martine Kuipers werd bij de inschrijving toesproken door de toenmalige rector-magnificus prof. dr. Janssen en ontving het album van Oud-Groningen, samengesteld door stadsarchivaris Schuitema Meijer. Rector Janssen had uitgerekend dat in het 362-jarig bestaan van de RUG zo'n 60.000 doctoraal diploma's waren uitgereikt.

Datzelfde aantal wordt met de sterke groei van de laatste jaren nu in een fractie van die periode gehaald. Helaas kan ik niet achterhalen of Martine Kuipers orthopedagogiek heeft gestudeerd, ze staat niet in de verzendlijst van alumni en ook elders is ze voor mij onvindbaar. Maar mocht een van de lezers haar kennen, dan sta ik open voor haar gegevens.

Hans Knot

Orthopedagogiek in het Nieuws en meer

2 november 2022: Vandaag was er het Webinar 'Samenwerkend hulpverleners aan gezinnen met meervoudige & complexe problemen', gegeven door Jana Knot-Dickscheit en Ellen Loykens. Een van de onderwerpen was hoe je een plan kan op zetten bij gezinnen met MCP.

Hierbij kan werken met Samen1Plan (S1P) helpend zijn. Samen1Plan is een gratis online hulpverleningsplan om zorgtrajecten effectiever en efficiënter te laten verlopen.

Op de beveiligde website delen cliënt of gezin, hulpverleners en eventueel personen uit het sociale netwerk, doelen, acties, voortgang en agenda. Eén gezamenlijk plan staat centraal, waarbij de rollen helder worden verdeeld. Samen1Plan.nl maakt het gemakkelijker om samen de lijn vast te houden, samen te werken en af te stemmen.

Op dit moment zijn er meer dan 14.500 S1P-accounts aangemaakt en zijn er al meer dan 8000 plannen opgesteld.

Het webinar werd mogelijk gemaakt door JENN (Jeugd Expertise Netwerk Noord-Nederland)

November 2022 Mónica López López and Leo Wieldraaijer-Vincent presented at the conference Childhood & Families

organized by the Government of Cantabria (Spain). The conference was visited by over 200 delegates from the research, practice and policy making fields. The presentations can be watched online:

<https://www.youtube.com/@d.g.politicassociales-gobi8639/streams>

1 december 2022 Volkskrant: Eén op de vier Nederlanders kampt met psychische aandoening. Een groeiende groep Nederlanders kampt met psychische problemen. Ruim een kwart van de volwassenen (26 procent) voldeed afgelopen jaar aan de criteria voor een of meerdere psychische aandoeningen zoals een angststoornis, depressie, problematisch alcohol- of drugsgebruik of adhd. Twaalf jaar geleden ging het nog om 17 procent.

Ggz-activist Charlotte Bouwman zat in 2020 dagenlang in de hal van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om aandacht te vragen voor de behandeling van mensen met complexe psychische problemen.

Dat blijkt uit onderzoek van het Trimbos Instituut in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid. Dit zogeheten Nemesis-onderzoek naar de psychische

gesteldheid van Nederlanders loopt al sinds de jaren negentig. Het is voor het eerst dat de onderzoekers een toename zien van psychische aandoeningen.

Vooraf jongvolwassenen kampen daar vaak mee. In de groep 18- tot 24-jarigen had bijna 40 procent de afgelopen twaalf maanden een psychische aandoening, volgens de criteria van psychiatrisch handboek DSM. Onder gepensioneerden komen dit soort problemen aanzienlijk minder vaak voor: bijna 14 procent in de leeftijdsgroep 65 tot 75.

Niet iedereen lijdt even zwaar aan een psychische stoornis en heeft professionele hulp nodig, stellen de onderzoekers. Ze maken onderscheid tussen een ernstige, matige en lichte variant. Die groepen zijn ongeveer even groot. 'Ook bij de milde groep is er echt iets aan de hand', zegt Trimbos-onderzoeker Annemarie Luik. 'Deze mensen hebben psychische problemen die impact hebben op hun dagelijks leven.'

Het is aannemelijk dat de psychische nood is toegenomen, zegt Laura Batstra, hoogleraar Orthopedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen en niet betrokken bij dit onderzoek. 'Daar zijn de omstandigheden ook naar, met de energiecrisis, klimaatcrisis en de toegenomen ongelijkheid.' Tegelijkertijd heeft ze wel 'vraagtekens' bij de 'erg hoge percentages' van het Trimbos-onderzoek.

Voor het onderzoek werden ruim 6 duizend Nederlanders tussen de 18 en 75 jaar anderhalf uur ondervraagd over hun psychische gezondheid. De interviewers, die vooraf een driedaagse training hadden gekregen, gebruikten een gestandaardiseerde vragenlijst, waarmee vastgesteld kan worden of iemand aan de criteria van een psychische aandoening voldoet. De komende jaren wordt deze groep, die representatief is voor de Nederlandse bevolking, gevolgd.

Lees hier meer: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/een-op-de-vier-nederlanders-kampt-met-psychische-aandoening~b72fabf4/>

12 december 2022 LinkedIn: Emeritus Hoogleraar Wied Ruijsenaars: 'We kregen veel reacties op onze column (in het TvO) over rekenproblemen, waarin we de gangbare psychologische diagnostiek vaarwel zeggen en de aandacht vestigen op effectieve instructieprincipes om tot geautomatiseerde basiskennis te komen. Ons boek Bereken! (zie: Gompel&Svacina) draagt dan ook als ondertitel: Niet-geautomatiseerde basiskennis als

centraal probleem. We beloofden onlangs ook de videopresentatie daarover op het Lexima-congres te posten. Bij deze doen we dat. De speelduur is 25 minuten. De videolink naar ons Youtubekanaal is: <https://www.youtube.com/watch?v=61msDhOa6UI>

30 december 2022 Algemeen Dagblad: Groot interview met Margrite Kalverboer over haar werk als

Kinderombudsvrouw. <https://www.ad.nl/friesland/kinderen-in-friesland-groningen-en-limburg-minst-ge-lukkig-vaker-een-onvoldoende~ab6e3bb3/>

16 januari 2023: Sociale media: Ami Timimi (UK), Martin Whitley (Australië) en Laura Batstra (RuG) hebben via het special topic 'ADHD: Science and Society' een oproep gedaan voor kritische artikelen in het hof van de psychiatrische leeuw, namelijk in het tijdschrift Frontiers in Psychiatry. Ze vatten de bijdragen kort samen in dit editorial <https://lnkd.in/eHpuXnpR> en concluderen dat er meer aandacht nodig is voor het identificeren en aanpakken van de eigenbelangen van diverse partijen die er ronduit baat bij hebben om het achterhaalde beeld van ADHD als biomedische hersenziekte in stand te houden. Er wordt veel geld verdiend aan ADHD, en dit komt lang niet altijd ten goede aan zorgvuldige zorg en eerlijke voorlichting aan kinderen en volwassenen die in de problemen zitten. <https://www.frontiersin.org/research-topics/25235/adhd-science-and-society>

Maandag 23 januari 2023: Eén Vandaag. In Amsterdam gaat een project van start waarbij 80 gezinnen, die in armoede leven, gedurende een half jaar gratis boodschappen mogen doen in een speciaal daarvoor ingerichte winkel. Hoe sympathiek ook, dergelijke liefdadigheid roept ook vragen op. Want hoe effectief en gebruikersvriendelijk zijn tijdelijke liefdadigheidspro-

bestrijden van armoede? Zal het niet veel beter zijn om in te zetten op structurele manieren om de welvaart eerlijker te verdelen?

Laura Batstra over het project: "Terwijl de vraag naar voedselbanken toeneemt, rijst de vraag: hoeveel liefdadigheid is er nodig om alle mensen uit de problemen te halen? Er worden pleisters geplakt en het is dweilen met de kraan open". Als orthopedagoog doet Batstra onderzoek naar gezinnen en ziet ze steeds meer waar volgens haar de schoen wringt in het armoedebeleid. Het nieuwe initiatief in de Amsterdamse wijk Osdorp is een supermarkt waar mensen een halfjaar lang gratis boodschappen kunnen komen doen. Gedurende die tijd worden ze ook gecoacht om manieren te vinden om met hun armoede om te gaan. "Wij willen mensen coachen van de rode naar de groene cijfers", vertelt initiatiefnemer Abdelhamid Idrissi.

"Liefdadigheid is fantastisch", benadrukt hoogleraar Batstra. "Het is mooi dat mensen elkaar helpen, maar arme mensen worden in een positie geduwd die niet prettig is. Ze moeten dankbaar zijn, en dat kan behoorlijk vernederend zijn."

De vraag die Batstra opgooit, is of we wel van liefdadigheid afhankelijk moeten willen zijn om arme mensen te helpen in Nederland. "Het armoedebeleid van gemeenten houdt de armoede in stand", vindt ze. "Het Rijk en de gemeenten kunnen een heleboel doen. Alle kleine initiatieven die we nu hebben zijn allemaal even sympathiek, maar het zijn doekjes voor het bloeden. De structurele armoedeproblemen worden niet opgelost. Er is voldoende welvaart, we kunnen die ook gewoon beter herverdelen zodat dit soort liefdadigheid niet nodig is."

26 januari 2023: Jeugd in Ontwikkeling <https://lnkd.in/e6ncfPrA> won de eerste Open Science Award (OSCAwards) <https://lnkd.in/etRyzBch> in de categorie #OpenAccess

In Spui25 werden de OSCAwards gevierd. Verschillende wetenschappers, onderzoekers, studenten en docenten vertelden over hun projecten en betrokkenheid bij Open Science.

Er waren 25 nominaties van de UvA, VU, SIOS (student initiative open science) en HvA, waarvan vier projecten een Open Science Award hebben ontvangen <https://lnkd.in/emHSsbVJ>

Terechte waardering voor de JiO redactie: Jeugd in Ontwikkeling Leonieke Boendermaker, Karla Van

Leeuwen, Jana Knot-Dickscheit, Amaranta de Haan, Hans Koot, Maurits Masselink, Sara Nijs, Loes van Rijn - van Gelderen (PhD), Jantine Spilt, Leonie Vreeke, Charlotte Vrijen, Elianne Zijlstra, Nanda Lam-bregts-Rommelse, Bart Soenens en Jochum Veenstra

1 februari 2023: Nieuwsbrief GMW: Jana Knot-Dickscheit en Elianne Zijlstra zijn beiden bevorderd aan de RuG. Jana richt zich op gezinnen met meervoudige en complexe problemen. Elianne houdt zich bezig met hoe beslissingen (vaak genomen door volwassenen) bijdragen aan het veilig opgroeien van kinderen. Over Jana Knot-Dickscheit: Het onderzoek, onderwijs en de maatschappelijke betrokkenheid van Jana Knot-Dickscheit is gericht op gezinnen met meervoudige en complexe problemen. Bij gezinnen met meervoudige en complexe problemen is sprake van de langdurige of chronische aanwezigheid van problemen op verschillende leefgebieden. Kinderen die in deze gezinnen opgroeien, hebben een verhoogd risico op het ontwikkelen van ontwikkelingsproblemen, emotionele problemen, gedragsproblemen en op mishandeling, misbruik en verwaarlozing. Als hoofd van het Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe problemen wil zij een bijdrage leveren aan een betere toekomst voor kinderen en gezinnen. De benoeming UHD1 is ingegaan op 1 januari 2023. Over Elianne Zijlstra: Het onderzoek, onderwijs en de maatschappelijke betrokkenheid van Elianne Zijlstra richt zich op hoe beslissingen (vaak genomen door volwassenen) bijdragen aan het veilig opgroeien van kinderen. Wanneer in de maatschappij beslissingen worden genomen die levens van kinderen (negatief) beïnvloeden, is er vaak geen rekening gehouden met hun belangen. De stem van kinderen is bij Elianne een centraal thema in haar onderzoeksprojecten. Zij focust zich onder

andere op besluitvorming binnen migratie en jeugdbescherming, maar ook op de impact van het opgroei gebied op kinderen en jongeren. Verder wil zij meer onderzoek doen naar het veilig opgroeien van uithuisgeplaatste kinderen. Haar bevordering tot UHD2 is 1 december 2022 ingegaan.

15 februari 2023: Brighter Future project (funded by Erasmus+ and coordinated in the Netherlands by Mónica López López, Mijntje ten Brummelaar and Elianne Zijlstra) hosted a masterclass at the Hanze on the topic of Affirming education and care systems for LGBTQIA youth. The event featured presentations by Rodrigo González Álvarez, Gabriela Martínez Jothar, Mónica López López and Gary Mallon (CUNY, New York).

17 Februari 2023 LinkedIn: 'Bij Druk & Dwars vinden we het altijd mooi om studenten te betrekken bij het maatschappelijke gesprek over belangrijke kwesties. Eén zo'n kwestie is stille uitsluiting. Er wordt veel geschreven en gedaan rondom pesten, maar er zijn ook kinderen die niet zozeer gepest worden maar waar gewoon geen oog voor is. Zij worden, soms onbedoeld, door hun klasgenoten genegeerd. Samen met (ex) studenten Esmee Schrotenboer en Loretta van den Bergh schreven we een artikel over het onderzoek hier naar dat zij in 2020 onder leerkrachten hebben uitgevoerd. Hierin noemen we ook een aantal actiepunten en tips die leerkrachten ter harte kunnen nemen om uitsluiting van kinderen in hun klas tegen te gaan.

<https://drukenwars.nl/wp-content/uploads/2023/02/Uitsluiten-tegengaan.pdf>

28 februari 2023 Sanne te Meerman: 'Op Tiktok staat het vol met video's over ADHD. Daarin komt echter veel informatie naar voren die niet klopt. Experts maken zich zorgen daarover. Zij zijn bang dat jongeren elkaar onterecht 'de GGZ induwen'. Daarentegen bieden sommige video's ook steun aan jongeren of kan het een aanknooppunt zijn voor ze om de juiste hulp te gaan zoeken. Dit blijkt uit een onderzoek van Pointer Checkt. De video's van de Australische tiener Connor Callec zijn inmiddels vaak bekeken. Zijn populairste video 'POV you have ADHD' over ADHD is meer dan 4,8 miljoen keer gelikt. POV staat voor 'point of view' en ADHD is de afkorting voor 'attention deficit hyperactivity disorder'. Lees meer: <https://www.nationalezorggids.nl/ggz/nieuws/67709-informatie-over-adhd-op-tiktok-klopt-niet-altijd-maar-alleen-kritiek-doet-video-s-tekort.html>

3 maart 2023 Mugmagazine met een gastcolumn voor Prof. dr. Laura Batstra over armoede: https://www.mugmagazine.nl/gastcolumn-laura-batstra-armoede-is-eeenkeuze/?fbclid=IwAR2Of5s49Vo8hd-YuKTfnkhh3pmjks3I6_IOYCBopLuR66WMwtRmaK-Ka5XFE

31 maart 2023: Kim Tosilini: Op 30 en 31 maart organiseerde de BCN Research School de jaarlijkse 'BCN Retreat'. Met een stuk of 45 PhD studenten van allerlei faculteiten, zijn we naar Odoorn gegaan om te netwerken en de vele lopende onderzoeken te presenteren.

Onderzoeken over tweetaligheid, Alzheimer's, medicaties of specifieke cellen in het menselijk lichaam: de onderwerpen die werden gepresenteerd waren erg divers, wat het een zeer interessante retreat maakte. Zelf presenteerde ik mijn onderzoek 'Denken in Dialoog', waarin we opvoeders van kinderen met aangeboren doofblindheid trainen in het stimuleren van specifieke cognitieve vaardigheden. Hiermee ontving ik de prijs voor beste presentatie van de dag! Dit was natuurlijk een erg leuke afsluiting. Daarnaast was de retreat

een mooie kans om andere jonge onderzoekers te ontmoeten en inspirerende discussies te voeren."

17 april 2023: Erica Kamphorst: Ik wil graag een interessante publicatie delen voor in de alumni nieuwsbrief. Het gaat om het volgende artikel dat Open Access beschikbaar is:

Kamphorst, E., Cantell, M., Minnaert, A., Houwen, S., & Cox, R. (2022). In Tune? Multimodal Mother-Child Interpersonal Coordination During Early Childhood. *Early Education and Development*, 1-27. <https://doi.org/10.1080/10409289.2022.2154008>

Binnen deze studie hebben wij moeder-kind interactie benaderd vanuit een complex dynamisch systeem perspectief. De bevindingen benadrukken dat bij afstemming tussen moeder en kind meerdere modaliteiten zijn betrokken, zowel verbaal als non-verbaal. Daarnaast lijken moeder en kind ieder een eigen inbreng te hebben in de totstandkoming van deze afstemming.

21 april 2023: Pointer KRO/NCRV. Ouders met kinderen met een ernstige beperking vinden nauwelijks geschikte woonplek voor hun kind. Door een tekort aan personeel in zorginstellingen en een gebrek aan overzicht van beschikbare plekken is het voor ouders met een kind met een ernstige meervoudige beperking bijna onmogelijk om een geschikte woonplek voor hun kind te vinden. Dat blijkt uit onderzoek van Pointer (KRO-NCRV). We spraken met tientallen ouders en deden een rondvraag onder 254 ouders en verzorgers. 80 procent van de ouders die voor hun vaak al volwassen kind een woning zoekt, zegt die zoektocht als 'zeer moeilijk' te ervaren.

Hoogleraar Orthopedagogiek Annette van der Putten (Rijksuniversiteit Groningen), die onderzoek doet naar de doelgroep, schat dat het in Nederland om een groep van "ergens tussen de acht- en twintig duizend mensen" gaat. "En zij hebben heel specifieke zorgvragen. Levensbreed en levenslang." Lees hier het gehele artikel: <https://pointer.kro-ncrv.nl/ouders-met-ernstig-gehandicapt-kind-vinden-nauwelijks-geschikte-woonplek-voor-hun-kind>

April/Mei 2023 De Pedagoog: "Ik ben blij dat pedagogen zich inzetten voor vluchtelingenkinderen". In 2005 promoveerde Elianne Zijlstra, onder begeleiding van Margrite Kalverboer, op de weging van de belangen van kinderen in het migratierecht, een toen nog onontgonnen terrein. Ze deden onderzoek in de praktijk en bezochten verschillende asielzoekerscentra in Nederland, waar kinderen in de meest deplorabele situaties bleken op te groeien.

Tijdens hun onderzoek is de BIC-methodiek (Best Interest of the Child) ontwikkeld. Deze methodiek wordt gebruikt in een BIC-assessment, dat advocaten kunnen aanvragen wanneer de rechten van vluchtelingenkinderen in het gedrang komen. Zo wordt de kwaliteit van de opvoedingsomgeving van het kind in kaart gebracht en met alternatieve situaties vergeleken.

Interview met Elianne Zijlstra lees je compleet via: <https://assets-eu-01.kc-usercontent.com/60b23ece-2ca8-01ae-7371-d7d0624a1f31/8f9649cc-5cdf-4e62-8215-fae07e51edb7/De%20Pedagoog%20%231-2023%20P%26P%20-%20%27Ik%20ben%20blij%20dat%20pedagogen%20zich%20inzetten%20voor%20vluchtelingenkinderen%27.pdf>

26 april 2023: Laura Batstra op Sociale Media: We willen graag evidence based werken in de zorg, oftewel

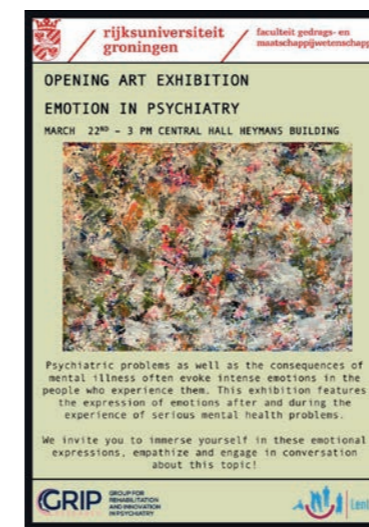
zorg leveren waarvan we uit onderzoek weten dat het helpt. Het gekke is nu dat we al decennia lang kinderen psychische classificaties geven, in afwezigheid van evidentie dat ze daar beter van worden. Een toenemend aantal studies laat wel risico's zien van het psychisch labelen van kinderen.

Ik ging hierover in gesprek met Psychologie Magazine. Fijn en goed dat zo'n veelgelezen blad aandacht besteedt aan dit onderwerp!

Tentoonstelling

'Emotion in Psychiatry' is de titel van een tentoonstelling in de hal van het Heymanscomplex, gevestigd in de Grote Kruisstraat 2/1. De opening vond plaats op 22 maart jongstleden en is georganiseerd vanuit GMW in samenwerking met GRIP (Group for Rehabilitation and Innovation in Psychiatry) en Lentis. Tentoongesteld zijn werken van psychiatrische patiënten gemaakt tijdens hun behandeling.

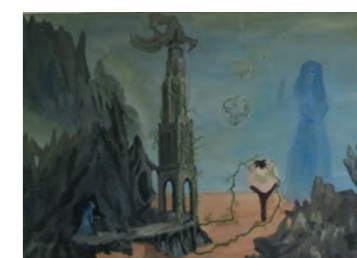
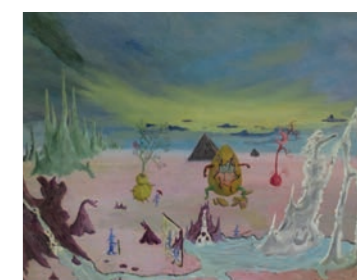
gedachten. Het beeldend werken biedt hen de mogelijkheid om dit over te brengen aan anderen. Laat deze schilderijen op je inwerken. En laat je emoties, gedach-

ten en ideeën stromen en kruip in de wereld van de makers.

Deze expressieve werken geven je de mogelijkheid om zelf betekenis te geven aan het werk dat je ziet. Dit zijn werken zonder titels of vaste verhalen. Dit biedt de kijker de volledige vrijheid om te kijken welk verhaal het bij hen oproept. Iedereen ziet weer wat anders, dat maakt het zo mooi.

Welke levensverhalen, emoties en gedachten roepen deze werken bij jou op?

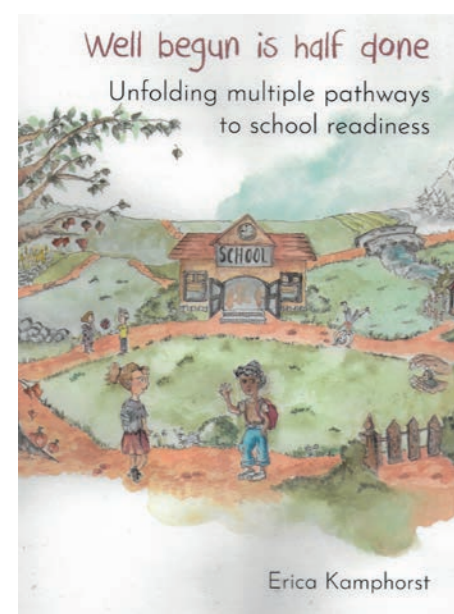
De expositie zal tot omstreeks eind september te bezichtigen zijn tijdens kantooruren in de hal van het Heymansgebouw, Grote Kruisstraat 2/1 in Groningen.

Promoties Orthopedagogiek

7 November 2022 Erica Kamphorst, Dr.
Well begun is half done.
Unfolding multiple pathways to school readiness.
Profielen van 'schoolrijpheid' bij driejarige kinderen

Optimaal ontwikkelde vaardigheden in verschillende ontwikkelingsdomeinen zijn van belang voor een goede start in het basisonderwijs. Dat wordt wel 'schoolrijpheid' genoemd. Erica Kamphorst onderzocht de zich ontwikkelende schoolrijpheid bij driejarige Nederlandsprekende kinderen.

Het blijkt dat het pad dat ieder kind bewandelt voor de start van het basisonderwijs veel verschillende vormen kan aannemen. Elk kind start zijn of haar schoolloopbaan met een specifieke set van schoolrijpheidsvaardigheden en leerkrachten kunnen voortbouwen op deze relatieve sterk- en minder sterk ontwikkelde vaardigheden.

Als eerste werden in het onderzoek vier schoolrijpheidsprofielen geïdentificeerd, die elk bestonden uit een specifiek patroon van sterktes en zwaktes op het gebied van executieve functies in combinatie met taal-, motorische en socialemotionele vaardigheden. Deze profielen verschilden in het bijzonder op het gebied van motorische vaardigheden en schooluitkomsten in groep 3.

Een volgend onderzoeksthema was de dynamiek van schoolrijpheid, waarbij Kamphorst stabiliteit en verandering van individuele vaardigheden en van schoolrijpheidsprofielen onderzocht. Daarbij vond ze bewijs voor zowel stabiliteit als verandering. Verandering kende verschillende verschijningsvormen, bijvoorbeeld een verandering in slechts één respectievelijk meer schoolrijpheidsvaardigheden, of een overgang naar een ander schoolrijpheidsprofiel.

Tot slot werd moeder-kind interpersoonlijke coördinatie onderzocht, een specifiek aspect van de thuisomgeving waarin schoolrijpheid zich ontwikkelt. De resultaten lieten zien dat dit een proces is waar moeder en kind elk op hun eigen manier aan bijdroegen, dat varieerde tussen moeder-kindparen.

Promotor: Prof. dr. A.E.M.G. (Alexander) Minnaert
Copromotors: Dr. S. (Suzanne) Houwen, Dr. M.H. (Marja) Cantell.

Proefschrift: <http://hdl.handle.net/.../bb-b7af-d2b58901d92f>

2 Februari 2023 F. (Floor) Middel, Dr. Disparities in decision-making? The effects of race, ethnicity, migration background, and gender on child protection decision-making processes.

Besluitvorming in jeugdbescherming op basis van gender, etniciteit en migratieachtergrond.

Professionals die werkzaam zijn bij de jeugdbescherming maken dagelijks beslissingen over gezinnen, bijvoorbeeld over interventies of het betrekken van gezinsleden. Floor Middel onderzocht ongelijkheden in besluitvormingsprocessen op basis van etniciteit, migratieachtergrond en gender, die eerder al is aangetoond. Ze vond geen bewijs dat deze inconsistentie kan worden verklaard door stereotiepe (voor)oordelen van hulpverleners. De studie toonde echter wél aan dat percepties over de moraliteit van ouders een rol spelen.

Een kwantitatieve dossierstudie, waarin meer dan 1200 jeugdbeschermingsonderzoeken werden geanalyseerd, toonde aan dat ongelijkheden op basis van migratieachtergrond en gender aanwezig leken wat het betrekken van gezinsleden betreft.

Professionals hadden vaker contact met moeders en meisjes. In de Nederlandse context bleek tevens dat er minder contacten waren met ouders met een migratieachtergrond. Verder leek er ongelijkheid in besluitvorming op basis van etniciteit, migratieachtergrond en gender te zijn. Er was een grotere kans dat er werd verwezen naar verdere jeugdbeschermingsinterventies, wanneer een moeder of een vader met migratieachtergrond verantwoordelijk leek voor mishandeling.

In een experimentele studie werd onderzocht of deze ongelijkheden in besluitvorming verklaard kunnen worden door stereotypen die professionals vormen over ouders. Deze studie bracht ongelijkheden op basis van etniciteit en gender aan het licht, maar vond geen sluitend bewijs dat dit werd verklaard door stereotypen die professionals vormen. Daarentegen toonde de studie wel aan dat percepties over de moraliteit van ouders een aanzienlijke impact blijken te hebben op besluitvorming.

Promotors: Dr. M. (Mónica) Lopez Lopez, Prof. dr. H.W.E. (Hans) Grietens en Prof. dr. J.D. Fluke.

Proefschrift: <https://hdl.handle.net/.../6b-9488-132fde77114c>

16 februari 2023: V.R. (Rodrigo) Gonzalez Alvarez, Dr. Resilience among LGBTQIA+ youth in out-of-home care. A multidimensional exploration on their resilience resources.

Veerkracht van LGBTQIA+-jongeren in tehuizen

LGBTQIA+-jongeren zijn oververtegenwoordigd in tehuizen en worden geconfronteerd met een dubbele belasting. Aan de ene kant ervaren zij stressfactoren als gevolg van hun LGBTQIA+-identiteit, aan de andere kant zijn er de uitdagingen doordat zij uit huis zijn geplaatst. Victor Gonzalez Alvarez onderzocht de weerbaarheid van deze jongeren. Een belangrijk inzicht is de relevantie van liefde en zorg bij het ontstaan daarvan. Via dergelijke relaties kan de jongere een positieve LGBTQIA+-identiteit ontwikkelen en kunnen tehuizen hun beleid uitvoeren.

Gonzalez onderzocht de belangrijkste factoren die bijdragen aan de veerkracht van LGBTQIA+ jongeren in de ambulante zorg. Veerkracht werd benaderd vanuit een multidimensionaal perspectief, inclusief individuele, sociaal-relacionele en overige veerkrachtbronnen. Een eerste studie bracht de huidige internationale kennis over veerkracht bij LGBTQIA+ jongeren in de ambulante zorg in kaart. De resultaten brachten belangrijke kennis bij aan het licht, zoals het gebrek aan studies over dit onderwerp buiten de VS.

In een reeks volgende studies analyseerde Rodrigo de weerbaarheid van LGBTQIA+-jongeren in de uithuiszorg in Nederland aan de hand van gegevens uit diepte-interviews met jongeren en hun hulpverleners. De studies toonden de talloze veerkrachtbronnen op verschillende niveaus: het individu (zoals zelfredzame strategieën zoals vechten, weerstand bieden en ontsnappen), sociaal-relacioneel (zoals relaties van zorg en liefde), en gemeen-

schapssysteem (zoals de LGBTQIA+-bevestigende praktijken en het beleid van zorginstanties). De praktijk kan gebruik maken van deze resultaten om de weerbaarheid van LGBTQIA+ jongeren in de ambulante zorg te bevorderen door LGBTQIA+ affirmatieve interventies en beleid te implementeren.

Promotor Dr. M (Mónica) Lopez Lopez

Copromotor dr. M.D.C. (Mijntje) ten Brummelaar.

Proefschrift: <https://hdl.handle.net/.../bc-b72c-495e3be45045>

Stichting Universitaire Postmasteropleiding Orthopedagogiek Groningen

Prof. dr. Carla Vlaskamp (1949) is per 20 februari jl. de nieuwe voorzitter van de Stichting Universitaire Postmasteropleiding Orthopedagogiek Groningen (UPO-G). Carla is de opvolger van Wim Meijer die vanaf de oprichting in 2018 voorzitter was van deze stichting.

Carla Vlaskamp was werkzaam in de kinderrevalidatie, bij de schooladviesdienst en in de gehandicaptenzorg in Nederland, Curaçao en Lesotho. Vervolgens was zij vanaf 1985 tot aan haar emeritaat in 2014 verbonden aan de afdeling Orthopedagogiek van de Rijksuniversiteit Groningen.

Haar voornaamste aandachtsgedebied in onderwijs en onderzoek betrof het verbeteren van de zorg voor personen met (zeer) ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen. Hiertoe werd samengewerkt met onderzoekers en praktici uit verschillende landen en vanuit verschillende disciplines. Zij won een aantal prijzen en ontving tevens onderscheidingen voor haar wetenschappelijk werk.

PPO verzorgt de BIG-opleiding tot orthopedagoog-generalist in opdracht van de Stichting Universitaire Postmasteropleiding Orthopedagogiek Groningen (UPO-G). Het bestuur van Stichting UPO-G bestaat naast Carla Vlaskamp uit Mirjam Buigel-de Witte (Rijksuniversiteit Groningen), Wendy Post (Rijksuniversiteit Groningen), Anke de Boer (RENN4) en Janneke Majoor (Alliade).

Nieuwe medewerkers binnen de basiseenheid Orthopedagogiek

Zoals U gewend bent stellen nieuwe medewerkers zich in het kort voor, een ieder op haar/zijn eigen manier: Maaike Vos

Sinds november ben ik voor een dag in de week werkzaam bij de faculteit GMW, basiseenheid Orthopedagogiek. Ik heb hier ook gestudeerd (orthopedagogiek en onderwijskunde). Na mijn studie ben ik aan het werk gegaan als orthopedagoog-generalist binnen het basis-

onderwijs vanuit verschillende organisaties. Momenteel werk ik voor Openbaar Onderwijs Groningen en fiets ik de stad door om de scholen te bezoeken. Ik houd me bezig met consultatie en diagnostiek en ben breed inzetbaar. Mijn specialisatie is het rekenonderwijs. Naast mijn werkzaamheden binnen het basisonderwijs

werk ik als auteur en eindredacteur van een rekenmethode, heel leuk en interessant om te doen.

Op verschillende manieren ben ik dus bezig met de ontwikkeling van kinderen en nu vanuit de universiteit verbreed ik dit nog meer. Ik heb een goede start gehad waardoor ik alle vertrouwen heb om mijn ervaring te gebruiken en uit te breiden bij de faculteit. Voor een dag in de week (donderdag) ben ik bij Orthopedagogiek werkzaam en zal ik studenten begeleiden tijdens hun stages en hun bachelor thesis.

Daarnaast werk ik bij het Kenniscentrum Openbaar Onderwijs Groningen en kom ik op een aantal reguliere basisscholen in de stad.

In December, we welcomed two new Chilean colleagues: Alejandra Yañez Cancino and Jaime Muñoz Insunza

(supervisors: Mónica López López and Mijntje ten Brummelaar). Alejandra is pursuing a double PhD with the RUG and the Catholic University of Valparaiso. Her research focuses on adolescent mothers in residential centers, and she will be in Groningen until August 2024. Jaime has received an international PhD fellowship from the Chilean Ministry of Science to pursue a PhD at the University of Groningen (4 years) on the topic of outcomes of family foster care.

Hello, I'm Gamaliel San Juan, but you can call me Gama. My pronouns are he/they and I was born in Mexico City, and now I live with my husband in Santander, a little city in the north of Spain. I studied architecture and I worked around three years in an office focused on landscape design. I was very happy there because I really love

nature, however I felt a big desire to be involved in social sciences. This is why, when we moved to Spain, I decided to take a turn in my professional career and to start analysing certain social issues that interest me.

Thanks to this decision, you can read these lines today, and I'm able to be in Groningen too. A few more facts about me: I'm finishing my studies on promotion of gender equality, a vocational training that offers me the chance to do an internship with the Erasmus+ program and allows me to work under the supervision of Monica López López. During my stay in Groningen, I also have to develop my final degree project, in which my purpose is to design an intervention to train professionals that work with LGBTQI+ youth in care.

I also have a Diploma in Gender Studies by the Research Center and Gender Studies (CIEG) at National Autonomous University of Mexico. I have collaborated with Gender Lab as well, an NGO that worked to build a stronger and diverse community for all means of sexual orientation and gender identity and expression. Currently, I am part of the LGBTQI+ youth head team in ALEGA, an NGO that fights for the LGBTQI+ community.

Working with the Orthopedagogy team is for me a great opportunity to challenge myself, explore and recognize different areas of interest in which I could develop my professional practice in the future, strengthen my academic abilities and to know how to work in an international team, and definitely I'm pretty sure this experience will contribute to my personal growth.

Josien Schaafsma

Josien is per 1 mei gestart als onderzoeker bij de Academische Werkplaats EMB. Ze heeft Sociologie (richting Gezondheid, Zorg en Welzijn) en Population Studies gestudeerd aan de RUG en is daarna een aantal jaren als (markt) onderzoeker aan de slag gegaan bij een onderzoeks- en adviesbureau in Groningen.

Josien: 'Hier heb ik veel geleerd over het doen van onderzoek naar (nieuw) opleidingsaanbod voor hogescholen en universiteiten, maar ook over imago-onderzoek and naamsbekendheidonderzoek. Ik heb hier een hele leuke en leerzame tijd gehad, maar na een aantal jaren merkte ik dat ik toe was aan een nieuwe uitdaging in het doen van onderzoek en dan het liefst op het gebied van welbevinden/gezondheid. Ik ben dan ook blij dat ik bij de AW EMB aan de slag ben gegaan en heb veel zin om samen met Annette van der Putten en Annet ten Brug te werken aan het onderzoeksproject 'Programma Perspectief: na verloop van tijd.'

Directeur onderwijs PEDON

Op 1 november 2022 is Matthijs Warrens, adjunct hoogleraar, als Directeur Onderwijs bij de afdeling Pedagogische Wetenschappen en Onderwijswetenschappen van start gegaan.

Warrens houdt zich behalve met de kwaliteit van het onderwijs ook bezig met het welzijn van collega's en studenten. Matthijs: "Een deel van de studenten heeft het mentaal zwaar. We moeten denk ik met studenten in gesprek over hoe hun welzijn te bevorderen." Verder is volgens hem de hoge instroom een reden van zowel tevredenheid als zorg: "de hoge studentenaantallen bij de opleidingen laten het belang van de opleidingen zien, maar de hoeveelheid werk, die daarmee gepaard

gaat, is een terugkerend punt van aandacht".

Matthijs Warrens werkt sinds 2015 bij GMW. Sinds april 2022 is hij adjunct hoogleraar met als leerstoel 'Onderwijswetenschappen, in het bijzonder de modellering van onderwijsdata'. Hij richt zich hierbij op onderzoek waarin het begrijpen en verklaren van de onderwijspraktijk centraal staat. Met zijn nieuwe aanstelling is hij Prof. dr. Hilda Amsing als directeur Onderwijs opgevolgd, die vorig jaar september werd benoemd tot vice-decaan van onze faculteit GMW.

Audre Project

Mónica López López, Mijntje ten Brummelaar, Leo Wieldraaijer-Vincent, Rodrigo González Álvarez, Kevin van Mierlo and Gaby Martinez Jothar have acquired a grant by the public seed fund and the open access fund to edit and publish a book co-produced with LGBTQIA+ youth.

The open access book by the Groningen University Press seeks to disseminate the main results of the Audre Project among queer youth and youth in contact with the child welfare system. The book will be easy accessible, with graphs, resources and more. The publication is expected in the fall of 2023. Please feel free to reach out if you would like to receive information about the book: m.d.c.ten.brummelaar@rug.nl

For more info about the Audre project, see the following link: <https://books.ugp.rug.nl/index.php/ugp/catalog/book/63>

On February 8th and 9th, 2023 the Brighter Future project celebrated its closing conference at the University of Santiago de Compostela, Spain. This project, funded by the European Commission, aimed to highlight the completion of this international collaboration between institutions in the Netherlands, Spain, Italy and the UK, all of which were committed to innovating the inclusive practices in schools for children who are in foster care or who were adopted. The coordinators from the Netherlands are based at the department of pedagogical and educational sciences at the University of Groningen.

Within the conference, the topics covered included promoting child participation in schools, creating a sense of community in schools as well as the promotion of other culturally sensitive measures within the classroom. This further encompassed presentations from members of the University of Groningen: Monica Lopez Lopez shared with the audience the importance of ensu-

ring the needs of LGBTQ+ youth in the classroom were met. PhD researcher Abduhalim Albakkor shared developments regarding his work with the lived experiences of Syrian Children in the Netherlands. PhD researcher Gabriela Alejandra Martinez Jothar gave a workshop regarding the key role of intersectionality within the classroom. The conference ended with a session sharing recommendations and material available resulting from the Brighter Future project, all of which may be found here: <https://webs.uab.cat/bf/>

Uit de oude doos (2)

Op zoek naar informatie over een ander onderwerp in het archief van het Nieuwsblad van het Noorden uit 1977 kwam ik een van de vele mededelingen tegen, die je anno 2023 beslist niet meer ziet in de kranten. Het waren in die tijd uitingen die als normaal werden gezien en waarbij de verkregen informatie gewoon tot je werd genomen.

Zo was het bijvoorbeeld tot de begin jaren tachtig van de vorige eeuw gebruikelijk dat in de kranten melding werd gemaakt van de voltrokken huwelijken binnen een gemeente. Datzelfde gebeurde ook als er weer een jongeling ter wereld was gekomen. Bij vele kerken hing

een kastje met een glazen deurtje waar achter informatie kon worden gelezen over wie gedurende de afgelopen periode was heen gegaan of wie er ter doop in de kerk waren geweest.

Wat betreft Orthopedagogiek, maar ook geldend voor andere studies binnen de Rijksuniversiteit Groningen, werden de lezers van voornoemde krant ook maandelijks op de hoogte gehouden van de vorderingen binnen de studierichting. En zo is het dus mogelijk even het overzicht van januari 1977 naar voren te halen. Voor de meer ouderen onder ons misschien een feest van herkenning bij het zien van de namen, voor de jongere alumni meer een gevoel van 'waarom gebeurt dit nu niet meer'. Het heeft duidelijk met de veranderde gevoelens inzake privacy te maken.

Examens Rijksuniversiteit Groningen

Bon Assen, H Brands Emmen, I G Brouwer Oudehaske, J H Dallinga Winschoten, B A Geelen Groningen, J Gorrissen Groningen, S A de Groot Idaard, P A G Hofman Groningen, J de Jong Drachten, J W Klijnsma Sneek, H Koene Sassenheim, W Ph van der Lans Rotterdam, F J G van de Linde Den Haag, D J H Ludden Enschede, F Wagter Sappemeer, S Wouda Twijzel.

Geslaagd voor het kandidaats-examen farmacologie J J A de Vries Veendam, S J de Vries Leeuwarden, J F Vroom Glimmen.

Geslaagd voor het kandidaats-examen Nederlands F Attema Barneveld, R S Bakker Drachten, J Hilbrands Zutphen, M S H Mencke Emmercompascuum, H Mulder Genemuiden, J H A M van den Oever Harlingen, M W Padmos Nagel, W J den Uijl Nieuwekerk a.d. IJssel, A J Warnink Son, R D A van Winkel Wateringen, P C Witsmeer Markneuse.

Geslaagd voor het kandidaats-examen Frans M S Akkerboom Drachten (cum laude), J F de Boer Groningen, M H T Disch Zwolle, G J van Dijk-van Eerden Glimmen, S E Geldhof Hoogeveen, M Gouka Utrecht, E C Hulk Delft, E Visser-Looscher Bilthoven, B G Mauser Baard, M M J Koopman-Thurlings Groningen, I E in 't Veld Groningen.

Geslaagd voor het kandidaats-examen Italiaans H M M Eysink Smeets Bergen, E I Grijseels-Ruijvekamp Hengelo.

Geslaagd voor het kandidaats-examen Spaans G J Kuiper Assen.

nomie M J G van den Akker Nijmegen, H Benthem Zuidwolde, H Boer Roden, W J Boomsma Harlingen, J A van den Bremer Bant, A G Britstra Assen, C J M H J Evers Brunssum, H H F Galama Bolsward, H Groenewald Winsum (Gn), A A Hofman Hardenberg, B Hofman Groningen, H L Huizinga Oosterhesselen, E H Jansen Arnhem, F Jonkman Groningen, A P Keur Losser, J E Kielman Winschoten, J S Klompmaker Leeuwarden, B Migchelbrink Dokkum, R Pahladsingh Paramaribo (Suriname), A M Schrijver Groningen, B E Simmeling Heerde, E H Smid Groningen, H G Carbo Hoogeveen (cum laude).

Geslaagd voor het kandidaats-examen economie A B M Soppe Coevorden, D Strijker Noordsescht, M H Stuker Arnhem, J Tuinhout Zwolle, H van der Wal Tjalleberd, W P Wolfs Groningen.

Geslaagd voor het kandidaats-examen sociologie

M M A Blom Zwolle, F G Brook Assen, H Grooten Emmen, J M A Hamster Middelstum, R W Hazelaar Hengelo, S E de Jonge Bennekom, B R Kuilman Groningen, R Laman Trip Den Helder, L J Middel Groningen, T Post Pieterburen, J W S de Prouw Den Haag, J D Siebenga Zuidlaren, M A Sierks Bussum, J A Smidt Groningen, G M H Swaen Neerharen (België), A M T Vernimmen Groningen, C Vos Borne, J C Warringa Groningen, J T Waterman Groningen.

Rothfusz Ermelo, P W B M Schouten Enschede, A W Stam Winsum, C L Steensma Aerdenhout, A J Stoetman Assen, H Suurmond Eindhoven, J A Thie Apeldoorn, A H Mol-Verdonk Garnwerd, M Vreede Groningen, G de Vries Sint Johannesga, J E Witzel Norg, E A S IJsselmuider Tinaarlo.

Geslaagd voor het kandidaats-examen algemene ped.

P J M D Essens Brunssum, B G Grolle Leermens, D Huizinga Drachten, D Roukes Sappemeer.

Geslaagd voor het kandidaats-examen onderwijskunde

J Beijering Groningen, W R Bodha Groningen, H J Franken Rottevalle, A Huistra Buitenpost, W Jacobs Diever, F J Roescher Groningen.

Geslaagd voor het kandidaats-examen orthopedagogiek

V Adam Den Haag, C van Deel Groningen, M A Duijmaer van Twist Lisse, G J J Ebels Musselkanaal, R Elmont Peize, M L Feliz Curacao (Ned-Ant), A J Hemminga Beetsterzwaag, M F A van den Hombergh Haren (Gn), S ter Horst St. Jacobiparochie, G Jonkman Heino, S G Lahaye-Keur Zuidlaren, H K Knijff Groningen, R W Kuhn Oudekerk, I L Lorier Enschede, G A M Geeritsen-Nicolaas Nieuw Amsterdam, M A E Oude Lenferink Fleringen, G J Rietman Diepenveen, H Tibben Dedemsvaart, G Tjeerdsmas Eelde, E Vlieg Drachten, N J Vogelzang Paterswolde.

Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe problemen

Webinars Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe problemen

In de afgelopen periode heeft het Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe problemen in samenwerking met de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland een reeks aan Webinars georganiseerd. De Webinars zijn gratis toegankelijk voor een brede doelgroep van hulpverleners, onderzoekers, beleidsmakers en politici. Voor de Webinars nodigen we sprekers uit die de nieuwste onderzoeksinzichten kunnen vertalen voor een breed publiek en die deze omzetten in concrete handelingsadviezen.

De meest recente Webinars waren:

‘Integraal werken bij gezinnen met meervoudige en complexe problemen’ gegeven door Marcel van Eck op 15 februari 2023. Marcel van Eck is docent en onderzoeker bij de masteropleiding Innovatie voor Zorg en Welzijn aan de Hogeschool Utrecht. Daarnaast is Marcel verbonden aan de Academische Werkplaats Sociaal Werk, Tranzo Tilburg University, waar hij promotieonderzoek verricht naar integraal werken bij gezinnen met meervoudige en complexe problemen.

‘Seksuele gezondheid van kinderen in gezinnen met meervoudige en complexe problematiek’ op 12 april 2023 werd verzorgd door Liesbeth Blommert. Liesbeth is orthopedagoog generalist bij het Ambulante Gezinnenteam van ‘s Heeren Loo, waaronder IAG, met een achtergrond in CGT, EMDR, PCIT en Triple P. Daarnaast is zij verantwoordelijk voor de seksuologische zorgketen, seksuologische behandeling en consultaties als Seksuoloog (i.o. NVVS-registratie) bij ‘s Heeren Loo Noordwijk.

Haar Webinar ging over: Binnen de ambulante zorg aan gezinnen met meervoudige en complexe problemen, zoals de Intensieve Ambulante Gezinsbehandeling (IAG), komt seksualiteit, gevraagd en ongevraagd, dikwijls op de gespreksagenda voor de professional. Beide Webinars – en ook voorgaande edities – zijn terug te zien op: <https://www.rug.nl/gmw/expertisecentrum-gmcp/onderwijs-onderzoek/webinars> en <https://awtjf.nl/videos/>

Onderzoek Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe problemen

We voeren op dit moment met diverse partijen onderzoeksprojecten uit en geven hier enkele voorbeelden van:

Verklarende Analyse

In samenwerking met de Beweging van 0, Radboud Universiteit Nijmegen, Praktikon en GGz-instelling Molendrift heeft het Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe problemen subsidie verkregen van het Fonds Welzijnswerk om de Verklarende Analyse te implementeren en te onderzoeken. Daarnaast is Angela Luteijn van de Radboud Universiteit Nijmegen begonnen met haar promotieonderzoek over de Verklarende Analyse. Zij wordt onder andere begeleid door Ron Scholte en Prof. dr. Paul van der Heijden (Radboud Universiteit Nijmegen, promotoren), dr. Jana Knot-Dickscheit (Rijksuniversiteit Groningen, co-promotor) en dr. Stijn Deckers (Radboud Universiteit Nijmegen, Day-to-day Supervisor).

Onderzoek naar de Verklarende Analyse is hard nodig. En dan niet alleen naar wat het oplevert, maar ook naar de implementatie en de kwaliteit van de analyses. Want dat de Verklarende Analyses vaak ontbreken of onvoldoende van kwaliteit zijn, begint inmiddels te landen. Echter wat het dan betekent om een Verklarende Analyse te implementeren en wat het vraagt van medewerkers om een kwalitatief goede Verklarende Analyse in samenspraak met ouders en kinderen te maken – een Verklarende Analyse is bij definitie een gedeelde analyse – wordt nog onvoldoende onderkend. Vanuit praktijkervaringen weten we dat het maken van een goede Verklarende Analyse hoge eisen stelt aan de kennis en kunde van professionals.

Gezamenlijk verhaal Verklarende Analyse

De term Verklarende Analyse wordt binnen de jeugdhulp veel gebruikt. Soms lijkt het wel dé oplossing voor alle problemen. Tegelijkertijd is er veel onduidelijkheid over wat een Verklarende Analyse precies is. We gebruiken allemaal andere termen en er zijn verschillende opvattingen over wanneer een Verklarende Analyse noodzakelijk is. Altijd in ieder jeugdhulp traject? Of alleen bij ingewikkelde problemen en complexe zorgvragen? En wat is het verschil tussen een Verklarende Analyse en een vraag- of probleemanalyse? Tot slot zijn er verschillende hulpmiddelen die professionals kunnen gebruiken, zoals werkkaarten, online tools en invulformulieren.

We proberen, in ieder geval in Groningen, Friesland en Drenthe, een aantal van deze vragen te beantwoorden en professionals, maar ook ouders en jongeren, wegwijs te maken in al deze informatie. Ook zullen we onderzoek doen naar de toepassing, de kwaliteit en de ervaringen van en met de Verklarende Analyse in de praktijk in nauwe samenwerking met bovenstaande onderzoeken.

Het Jeugd Expertise netwerk Noord-Nederland (JENN, www.jennnoord.nl); Regionale Kenniswerk-plaatsen Noord-Nederland (Groningen: www.C4Youth.nl, Friesland: www.awtjf.nl) en het Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe problemen (<https://www.rug.nl/gmw/expertisecentrum-gmcp/>) hebben daarom een gezamenlijk verhaal geschreven over de Verklarende Analyse: ‘De Verklarende Analyse: Een gezamenlijke ‘werktheorie’ bij complexe zorgvragen. Het verhaal is te vinden op: <https://jennnoord.nl/jennthemas/verklarende-analyse/>

Betrekken van het netwerk

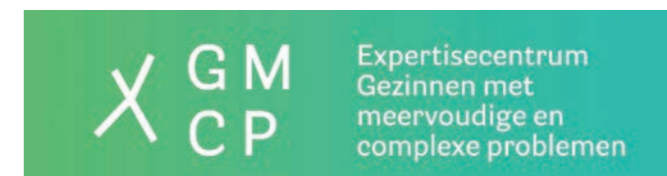
Het onderzoek van het consortium Zware Opvoedproblemen en Gezinnen met Meervoudige en Complexe Problemen (ZOP&GMCP) heeft kennis opgeleverd over werkzame elementen in de hulp aan ZOP&GMCP. Het blijkt echter dat professionals het lastig vinden om deze kennis te vertalen naar hun eigen handelen. Vragen die leven zijn: Hoe bouw je samen met het gezin een ondersteunend sociaal netwerk op en hoe betrek je het bestaande netwerk bij de hulp aan het gezin? Hoe en in welke mate betrek je kinderen bij hulp? Hoe reflecteer je op de inhoud van hulp die is ingezet en wat is de meerwaarde daarvan?

Het Expertisecentrum GMCP is, samen met C4Youth, de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland, Windesheim lectoraat Jeugd en ExPex Friesland, een implementatieproject gestart waarin we samen met jongeren, ouders, relevante organisaties uit de praktijk, HBO/WO opleidingen en beleidsmakers op zoek gaan naar antwoorden op deze vragen. Het doel is om twee praktische workshops te ontwikkelen voor professionals: een workshop gericht op het betrekken van het sociaal netwerk en kinderen binnen interventies voor ZOP&GMCP en een workshop gericht op het reflecteren op het eigen handelen.

We bundelen bestaande kennis over deze onderwerpen en vullen dit aan met praktische tips, do’s and don’ts vanuit de praktijkprofessionals en ervaringsdeskundigen. Op deze manier hopen we dat de workshops professionals handvaten geven voor het betrekken van het sociaal netwerk en kinderen binnen interventies en voor het reflecteren op het eigen handelen. Betrokkenen vanuit het Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe problemen: Loraine Visscher, Danielle Jansen, Arjen van Assen, Jana Knot-Dickscheit.

Genderidentiteit en seksuele oriëntatie

In vervolg op het onderzoek van het consortium gezinnen met zware opvoedproblemen (ZOP) en meervoudige en complexe problemen (GMCP) startten we op 1 december 2022 met een nieuw ZonMw project. Door middel van dit onderzoek willen we zicht krijgen op 1) verschillen tussen jongens en meisjes in aangeboden

zorg en effectiviteit daarvan; en 2) de mate waarin professionals in hun werk sensitief zijn ten aanzien van specifieke behoeften, problemen en risico’s van jongens en meisjes en van LHBTIQA+ jongeren. Dit doen we omdat verschillen in genderidentiteit of seksuele oriëntatie van jongeren onderbelicht zijn in onderzoek en praktijk, terwijl LHBTIQA+ jongeren oververtegenwoordigd zijn in de jeugdhulp. De data die zijn verzameld door het consortium ZOP & GMCP zullen binnen dit onderzoek worden benut. Daarnaast zullen aanvullende interviews afgenomen worden met hulpverleners werkzaam in interventies gericht op ZOP en GMCP over de ondersteuningsbehoeften van LHBTIQA+-jongeren. De resultaten van het onderzoek worden verwerkt in Webinars, kennisclips en een handreiking voor professionals. Het project is een samenwerking tussen het Expertisecentrum GMCP, de afdelingen Huisartsgeneeskunde en Gezondheidswetenschappen van het UMCG, de Kenniswerk-plaats Jeugd Friesland en ExPex Friesland. Betrokkenen vanuit het Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe problemen: Loraine Visscher, Danielle Jansen, Arjen van Assen.

Voorkomen van opeenstapeling van problemen

Loraine Visscher is betrokken bij een nieuw ZonMw project dat wordt geleid door TNO en zich richt op het voorkomen van de opeenstapeling van problemen van gezinnen met meervoudige en complexe problemen (GMCP) en het voorkomen van terugval door te investeren in duurzame veerkracht en beschermende factoren in GMCP. Om dit te realiseren zal worden geprobeerd om met een systeem-dynamische methode het complexe samenspel tussen deze gunstige factoren (in de tijd) te begrijpen en te ontrafelen. In het project werken gezinnen, professionals en beleidsmakers samen. De ervaringen van deze betrokkenen worden verzameld en gecombineerd met kennis uit kwantitatieve gegevens en literatuur. De verzamelde informatie wordt gebruikt om een veerkrachtmodel te ontwikkelen en aanknopingspunten te vinden voor preventie, veerkracht en empowerment van GMCP. Vervolgens worden in Resilience Action Labs gezamenlijk tools ontwikkeld, in aanvulling op bestaande interventies, om de veerkracht van GMCP te versterken. Deze tools zullen vervolgens worden geëvalueerd in kleine praktijkpilots.

Keten van ondersteuning voor kinderen

Danielle Jansen werkt samen met Berenschot aan een onderzoek in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), in samenspraak met de Ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

Het betreft onderzoek naar de keten waarin ondersteuning voor kinderen wordt georganiseerd en waar andere kinderdagcentra (KDC's), medische kinderdagcentra (MKD's), kinderopvang en onderwijs deel van uitmaken. Het eerste deel van het onderzoek is een initieel onderzoek naar de aantallen (en ontwikkeling) van de problematiek. Het tweede deel van het onderzoek richt zich op de achterliggende trends en onderliggende factoren.

Het doel van het onderzoek is beter zicht te krijgen op of er belemmeringen zijn in de verschillende delen van de keten voor het organiseren van het best passende aanbod voor kinderen en zo ja, welke belemmeringen dat dan zijn en waar in de keten deze het meest voorkomen.

Samenwerking met praktijkinstellingen

In de afgelopen periode hebben we ons als Expertisecentrum tevens gericht op maken van langjarige afspraken rondom onderzoek met verschillende praktijkinstellingen: Molendrift, Yorneo, Ambiq, Jeugdhulp Friesland. Het samenwerkingscontract en de overeenkomst gegevensbescherming met GGZ-instelling Molendrift, die we hebben geïnitieerd en samen vorm hebben gegeven met Molendrift, Research Support en de Juridische Afdeling van GMW, geldt als voorbeeld binnen de faculteit GMW. Betrokkenen vanuit het Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe problemen: Jana Knot-Dickscheit, Loraine Visscher en Arjen van Assen.

Masterthesissen

Het Expertisecentrum voor gezinnen met meervoudige en complexe problemen biedt mogelijkheden voor studenten in het pedagogische werkveld. Verschillende studenten lopen stage bij jeugdhulpinstellingen die nauw samenwerken met het Expertisecentrum, ook op het gebied van onderzoek. Zo worden diverse onderzoeken voor de bachelor- en masterthesis uitgevoerd over hulpverlening voor (kinderen in) gezinnen met meervoudige en complexe problemen. Dit collegejaar (2022-2023) wordt ons team versterkt door Rosanne Sijnstra. Rosanne is tweedejaars student aan de Academische Opleiding Leraar Basisonderwijs (AOLB) en volgt ook het honoursprogramma van de Rijksuniversiteit Groningen. Voor haar onderzoeksstage in het honoursprogramma loopt zij mee met de onderzoekswerkzaamheden van Arjen van Assen en voert zij een verkennend onderzoek uit naar hoe leerkrachten in het basisonderwijs omgaan met externaliserende gedragsproblematiek bij kinderen die opgroeien in gezinnen met complexe en meervoudige problematiek. Op 13 maart 2023 verzorgde Jana Knot-Dickscheit op de Landelijke Scholingsdag van de Raad voor de Kinderbescherming een lezing: 'Gezinnen met meervoudige en complexe problemen. Actuele inzichten en handelingsadviezen'.

Tim Tausendfreund (Hogeschool Zürich) en Jana Knot-Dickscheit gaven op 16 maart 2023 op de Interfall conferentie in Zürich een lezing over integraal werken en Samen1Plan in het bijzonder: 'Ein Niederländisches Modell und Praxisbeispiel. Zusammen1Plan – Digitale Plattform zur Hilfestellung'.

Op 20 maart 2023 hield Loraine Visscher een presentatie tijdens de boeklancering van het boek 'In 10 stappen samenredzaamheid versterken' van Nelly Heijs en Riny Koersen van Community Support. Loraine vertelde over wat jongeren en ouders belangrijk vinden als het gaat om samenwerking met het netwerk.

Op 6 april 2023 vond het Jaarlijks Congres - Gezinnen met meervoudige en complexe problemen in Eindhoven plaats (online deelname was ook mogelijk). Vanuit het Expertisecentrum gaven Loraine Visscher over werkzame elementen van interventies en Jana Knot-Dickscheit over de het leveren van maatwerk een lezing.

Advisering Expertisecentrum Gezinnen met meervoudige en complexe

We berichtten in een eerdere Nieuwsbrief reeds over onze samenwerking met Saskia Sadler, Lonke Kamp, Sandrien Bos (gemeente Groningen), Marike Serra (Accare), Marleen van Aggelen (Elker) en Heleen Stevenson (RIGG) over de ontwikkeling van een Toolkit voor projectmonitoring. Er is nu door de mensen van de Transformatie Jeugdhulp Groningen een prachtige website ontwikkeld. "De Monitoring Toolkit helpt om de juiste interventies te kiezen die bijdragen aan onze transformatiedoelen. Met de toolkit kan je op een leuke en effectieve manier jouw inspanningen volgen en laten zien in welke mate zij bijdragen." Neem een kijk op: <https://monitoringtoolkit.nl/>

Versterking: Lysbert Zeinstra is orthopedagoog en onderwijskundige en sinds 1 april 2021 als promovendus verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en de Rijksuniversiteit Groningen. In haar promotieonderzoek onderzoekt zij de effectiviteit van de interventie Kind IN Gezond Systeem (KINGS), een innovatieve en trauma-georiënteerde behandeling voor jeugdigen met complex trauma, ernstige gedragsproblemen en hun getraumatiseerde ouders. KINGS is ontwikkeld bij de afdeling de Ruyterstee van Accare in Smilde. In het onderzoek staan de volgende vragen centraal:

- 1) Wat zijn de kenmerken van jeugdigen en ouders in het KINGS-programma?;
- 2) Is KINGS effectief in het verminderen van trauma symptomen van jeugdigen en ouders, emotionele- en gedragsproblemen van de jeugdige en opvoedingsbelasting bij de ouders en in het bevorderen van de kwaliteit van de gezins- en opvoedomstandigheden?;
- 3) Hoe werkt KINGS en wat zijn effectieve componenten?;
- 4) Hoe ervaren jeugdigen en ouders het KINGS-programma?

Kleinschalige woonvoorzieningen

De Kenniswerkplaats Jeugd Friesland (en o.a. onze collega binnen het Expertisecentrum GMCP, Loraine Visscher) heeft in samenwerking met het JENN, een onderzoek uitgevoerd naar de werkzame elementen van kleinschalige woonvoorzieningen voor jongeren. Doel van dit onderzoek was het achterhalen wat de werkzame factoren zijn die leiden tot een succesvolle plaatsing van jongeren binnen een kleinschalige woonvoorziening én leiden tot duurzaam verblijf.

Het onderzoek bestond uit twee delen: (1) een literatuuronderzoek naar bestaande kennis over (werkzame elementen van) kleinschalige woonvoorzieningen en (2) een kwalitatief onderzoek naar ervaringen en ideeën van jongeren, ouders en professionals over het wonen en werken in kleinschalige woonvoorzieningen.

Er zijn inmiddels verschillende eindproducten verschenen, zoals een interactieve publicatie met concrete handvaten voor de praktijk en een factsheet waarin de belangrijkste inzichten uit het literatuuronderzoek zijn gebundeld. De eindproducten van het onderzoek zijn hier te vinden: <https://jennoord.nl/kleinschalige-woonvoorzieningen/>. Er is tevens een opname beschikbaar van een inspiratiebijeenkomst over kleinschalige woon-

voorzieningen en een opname van een sessie bij de Voor de Jeugd Dag, waarin een moeder haar ervaringsverhaal deelt.

In het verlengde van de inspiratiebijeenkomst organiseert de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland in 2023 een reeks verdiepende webinars voor professionals en beleidsmakers op verschillende thema's rondom kleinschalige woonvoorzieningen. Via de website van de Kenniswerkplaats en via LinkedIn wordt u op de hoogte gehouden.

Carla Balt

Andermaal aandacht voor een van de vele studenten die zich verbonden voelen met de alumni groep Orthopedagogiek, waar meer dan 850 voormalige studenten zich sinds 2011 hebben aangemeld.

Mijn naam is Carla Balt. Inmiddels 39 jaar oud, getrouwd, moeder van twee prachtige jongens en woonachtig in een schilderachtig dorpje in Friesland. Vanaf 2007 tot en met augustus 2022 heb ik gewerkt bij: het Regiecentrum Bescherming en Veiligheid, een gecertificeerde instelling (voorheen Bureau Jeugdzorg), gevestigd in Leeuwarden. Inmiddels ben ik werkzaam bij een jeugdhulpinstelling en in het kader daarvan ben ik gevraagd om mijn ervaringen te delen.

In 2003 ben ik gestart met de opleiding Orthopedagogiek. Ik kwam rechtstreeks van het VWO toen ik hiermee begon. En dus was ik nog helemaal niet bekend met het studentenleven. Tijdens mijn studie heb ik in Groningen gewoond. Het was te ver om vanuit huis heen en weer te reizen en ik was ook wel toe aan een plekje voor mijzelf. Ik heb een prachtige kamer in het ORKZ (Oude Rooms Katholieke Ziekenhuis aan de Verlengde Hereweg) kunnen huren en waar ik drie jaar lang met heel veel plezier heb gewoond.

De start van de studie bestond natuurlijk uit een kennismakingsreis met de eerstejaars studenten Pedagogische Wetenschappen en wel tijdens een weekend op Ameland. Dat was best spannend te noemen met allemaal onbekende studiegenoten. Eerst sta je nog met al die onbekenden op de kade van Holwerd te wachten op de boot maar eenmaal op het eiland ging de kennismaking heel natuurlijk. Je bent al snel vertrouwd met de medestudenten en we hebben een ontzettend leuke introductie gehad!

Je weg vinden in Groningen en in als ook tussen de verschillende gebouwen was een behoorlijke klus. Toen zocht ik de weg nog met een plattegrond op het stuur

van de fiets. Onvoorstelbaar met de technieken van nu. Als ik dit aan mijn kinderen vertel, kijken ze me niet begripend aan en denken dat ik een grapje maak!

Mijn studie verliep redelijk vlot. De tijd vloog voorbij. Naast de studie heb ik deelgenomen aan verschillende nevenactiviteiten. Zo konden we een cursus vingeralfabet volgen, heb ik meegedaan aan het afnemen van testen in het kader van de ontwikkeling van de MOT (Mullen Ontwikkelings Test) en heb ik in de SACCIE gezeten. Voor diegene die de tijd van SACCIE niet heeft meegemaakt, het was een commissie die jarenlang allerlei activiteiten organiseerde grotendeels gericht op

de studie en dus veel gastcolleges als ook bezoeken aan Orthopedagogiek gerichte instellingen en scholen. Tevens waren er de meer sociale activiteiten die we organiseerden.

Er was natuurlijk ook de London reis met Hans Knot, waar we bij verschillende instellingen en scholen binnen mochten kijken. Zo bezochten we de Marlborough School in een wijk van London waar enorm veel diversiteit in nationaliteiten is, met de daarbij de nodige communicatieproblemen maar waar met veel discipline door de kinderen wordt gewerkt. Het was prachtig om te zien hoe alles daar in zijn werk gaat en een voorrecht dat we gewoon achter de schermen mochten kijken.

<https://www.marlboroughschool.net/>

Een van de andere instellingen was de Lindon Bennet school, met twee vestigingen in twee kleine plaatsen onder de rook van Heathrow. We bezochten de locatie in Hanwell. Het is deels een school en deels dagopvang van

onder meer autistische jongeren en kinderen met een ernstig meervoudige beperking. Een unieke ervaring om te hebben meegemaakt. Niet alleen kregen we, na een introductie door de toenmalige directeur Steve Linn, de mogelijkheid een rondleiding mee te maken maar vervolgens ook enige tijd in een van de lokalen een 'les' te volgen.

Tussen de middag mochten we meege-nieten van de warme maaltijd die dagelijks de kinderen wordt voorgeschoteld.

<https://www.lindonbennetschool.co.uk/>

Vlak voordat ik aan mijn Masteropleiding begon heb ik bijna tegelijkertijd mijn Propedeuse en Bachelor gehaald (Ik had wat moeite met de vakken filosofie en statistiek). Tijdens mijn Master heb ik stage gelopen bij de Gecertificeerde Instelling en heb ik ook een scriptie geschreven over echtscheidingsproblematiek binnen de hulpverlening.

En vervolgens kwam het moment dat ik afstudeerde en aan het werk kon gaan. Alleen, ik voelde me nog helemaal niet klaar voor een functie als orthopedagoog. Ik wist alles 'uit de boeken' maar tijdens mijn stage kwam ik erachter dat de praktijk toch een stuk weerbarstiger is. En heel eerlijk, eigenlijk trok die praktijk mij ook wel. Dus niet alleen adviseren en overleggen (op de achtergrond) maar zelf op pad en met cliënten werken, dat leek mij wel wat!

Ik kreeg de kans om als casemanager aan de slag te gaan. Destijds was dit de vrijwillige tak van de hulpverlening (inmiddels is deze functie ondergebracht bij de gemeentes). Dat heb ik een half jaar gedaan en vervolgens ben ik overstapt naar de functie van casemanager psychiatrie. Dit hield in dat je cliënten kreeg waarbij (vermoedelijk) sprake was van psychiatrische problemen en je een indicatie maakte voor verdere hulp.

En nog weer een half jaar later ben ik overstapt naar de functie van jeugdbeschermer/gezinsvoogd. Ik kwam toen in een nieuw team te werken en wel op een kleine locatie. Daar heb ik veel mogen leren en ontwikkelen. Ik ben betrokken geweest bij het ontwikkelen van een interne en een landelijke methode voor het omgaan met complexe scheidingen binnen de jeugdbescherming. Ik heb trainingen mogen geven en gastcolleges. Nieuwe collega's heb ik in gewerkt en stagiaires heb ik mogen begeleiden.

En ineens ben je dan meer dan 15 jaar verder en bekruip je langzaam het gevoel van 'is dit het dan?' Wil ik dit nog zoveel jaren langer doen? Het vak van de gezinsvoogd is prachtig. Je hebt het voorrecht om met

mensen mee te kijken in hun privéleven, op de moeilijkste momenten in hun leven. Je mag ze adviseren en ondersteunen. Je werkt keihard om ervoor te zorgen dat de situatie beter wordt voor de kinderen, op wat voor manier dan ook.

Je bouwt iets op met jongeren, ouders en de hulpverlening. Met sommige cliënten houdt je tot in de volwassenheid contact en sommige cliënten zijn blij als je eindelijk weg bent. Geen dag is hetzelfde en geen dag is te voorspellen. Je maakt de meest verdrietige momenten mee en soms dien jezelf ook te vechten tegen de tranen. Daarentegen maak je ook de meest mooie momenten mee, waarbij je soms dient te vechten tegen de tranen van ontroering.

En toch is er iets in mij gaan bewegen. Met de vraag 'wil ik dit wel blijven doen?' De reden hiervoor was dat ik merkte dat er dingen zijn gaan veranderen. Het vak is veranderd. De werkdruk is heel erg hoog. Ik had niet meer de tijd voor de kinderen, die ik vroeger wel had. Ik kon kinderen en ouders alleen zien met een reden. Niet meer omdat het vakantie is en ik even gezellig, zonder specifieke reden, ergens iets wilde drinken met een jongere. Daarnaast veranderde de maatschappij. De media staan vol van verhalen over wat jeugdzorg allemaal fout doet. Ouders worden agressiever, gesteund door de verhalen. Je werkt in het gedwongen kader, wat maakt dat mensen niet altijd op je zitten te wachten. Je kan het in de ogen van veel mensen, gewoon niet goed doen. Je hebt dagelijks te maken met vooroordelen.

Bedreigingen komen steeds vaker voor. Regelmatig werden we dan ook uitgescholden. Sommige medewerkers werden zelfs fysiek aangevallen. Mogelijke (dreiging van) klachten bij het tuchtrecht, hangen als een zwaard van Damocles boven je hoofd. Er zijn zoveel regels (terecht) waar je jezelf aan dient te houden, dat de bureaucratische rompslomp zoveel van je tijd vergt dat het ten koste gaat van je cliënten en je eigen werkplezier.

Werken als gezinsvoogd, is echte topsport. Je staat continu aan. Je bent verantwoordelijk voor de kinderen in je caseload. Er zit altijd iets in je hoofd, wat je nog dient te doen. Er kan elk moment een crisis binnen komen, waardoor andere dingen weer stil komen te liggen.

Daarom heb ik, na zoveel jaren, ervoor gekozen om toch aan de slag te gaan als orthopedagoog. Ik heb eindelijk de knoop durven doorhakken. Met een enorme rugzak vol met kennis en ervaring ben ik hier voor mijn gevoel nu eindelijk aan toe. Ik voel ik me eindelijk ervaren genoeg om de stap te nemen. Ik heb de GI verlaten en ben gaan werken voor een jeugdhulpinstelling, namelijk Jeugdhulp Friesland.

Maar wel met enig gevoel van spijt. Werken als jeugdbeschermer betekent werken in een enorm sterk team, kunnen vertrouwen op je collega's, er nooit alleen voor staan. Actief helpen om kinderen een goede toekomst te geven. Ik zal derhalve mijn collega's van de jeugdbescherming nooit vergeten. De passie die iedereen voor dit werk heeft en bereid is zich tot het uiterste in te zetten. De enorme kennis en kunde die er is binnen de jeugdbescherming. De gedrevenheid, de onderlinge verbondenheid. Die vind je zeker bij de jeugdbescherming.

Tegelijkertijd ben ik enorm blij met mijn nieuwe functie. De eerste maanden was het heel erg wennen. Inmiddels voel ik me hier thuis. Ik heb ook hier een ontzettend leuk team om me heen en ik leer elke dag nog nieuwe dingen.

Ik ben onlangs gestart met het halen van de Basis Aantekening Orthopedagogische Diagnostiek (via Jelle Drost). Dat heb ik destijds niet direct na mijn studie gedaan omdat ik toen al aan het werk was in een functie waar deze opleiding niet voor nodig was. Achteraf zonde natuurlijk.

En het leukste tot nu toe? Ik ben gestart met een opleiding in de NMT (Neurosequentiële Model van Therapie). NMT is een specifiek denkkader (lens), gebaseerd op wat we weten over invloed van traumatische ervaringen op de ontwikkeling van ons brein. Het model is erop gericht om voor het kind een gezonde omgeving te creëren waarin het kan herstellen. <https://www.rinogroep.nl/interview/367/het-neurosequentiële-model-of-therapeutics-geeft-inzicht-in-wat-er-nodig-is-voor-een-gezonde-ontwikkeling.html>

Ik kan hier nu al uitgebreid over vertellen maar voor dit stuk voert dat te ver. Voor mensen die het interessant vinden, ga het vooral opzoeken en ik hoop dat jullie net zo enthousiast worden als ik erover ben! Ik kan in ieder geval het boek 'de jongen die opgroeide als hond', van Bruce Perry, van harte aanbevelen.

Al met al ben ik heel blij met de keuze die ik heb gemaakt. Nog steeds is het hard werken en is ook de werkdruk hier hoog maar toch voelt het anders. Het heeft wat jaren geduurd voordat ik de stap wilde en durfde te zetten naar deze functie. Ik zie het als een grote meerwaarde dat ik eerst zelf in 'de praktijk' heb gewerkt en dus goed weet hoe alles er aan toe gaat. Voor nu voel ik me hier prima op mijn plek en kan ik nog veel leren. En wat de toekomst gaat brengen? Geen idee, maar ik zie deze vol vertrouwen tegemoet!

Academische Werkplaats EMB

In het afgelopen half jaar zijn er ook weer een paar nieuwsbrieven geweest vanuit de Academische Werkplaats EMB. We lichten er weer een paar items uit. 'Hoe kunnen we gezinnen met een kind met (Z)EVMB goed ondersteunen?'

Mensen met (zeer) ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen ((Z)EVMB) hebben een grote mate van ondersteuning nodig. Hun gezinsleden spelen hier vaak een belangrijk rol in. Zij hebben op hun beurt echter ook ondersteuning nodig, zeker gelet op wat ze aan zorg en ondersteuning moeten geven en regelen voor hun gezinslid met (Z)EVMB. Er is echter nog maar weinig bekend op dit moment over wat gezinnen met een kind met (Z)EVMB nodig hebben; een compleet overzicht ontbreekt nog.

Het is daarom belangrijk om onderzoek te doen en goed in kaart te brengen wat de behoeften van deze gezinnen zijn, want alleen dan kunnen ze goed ondersteund worden. Binnen het project Sterker Samen is dit onderzocht. Dit hebben we gedaan door ouders van een kind met (Z)EVMB te interviewen over hun behoeftes in het verleden, heden, en toekomst. We wilden een zo compleet mogelijke inventarisatie maken, dus we hebben hier zo breed mogelijk naar gekeken. De behoeften die we in kaart hebben gebracht liepen van het kind met (Z)EVMB, via het gezin, de sociale omgeving, en professionals, tot aan de overheid/maatschappij. Ook hebben we gekeken of er verschillen in behoeften zijn op basis van de levensfase van het kind met (Z)EVMB.

Wat zijn vergelijkbare uitkomsten?

Uit het onderzoek bleek dat verschillende behoeften van gezinnen met een kind met (Z)EVMB vergelijkbaar zijn met die van gezinnen met een kind met een beperking in het algemeen, bijvoorbeeld financiële en materiele ondersteuning, respijtzorg, contact met lotgenoten, en professionals die gezinsgericht werken.

Wat is specifiek voor gezinnen met (Z)EVMB?

Andere behoeftes waren typisch of nadrukkelijker voor gezinnen met een kind met (Z)EVMB. Zo hebben ouders behoefte aan ondersteuning bij het uitzoeken en verkrijgen van hulpmiddelen, zoals een douchebrancard of aangepaste rolstoel. Ook benoemen ouders dat ze hulp zouden willen bij de grote mate van administratieve zaken die ze moeten regelen, en zouden ze graag zien dat overheidssystemen flexibeler en beter aangepast op hun situatie zijn. Daarnaast noemen verschillende ouders dat ze het belangrijk vinden om goede afspraken te maken wat betreft palliatieve zorg en de kwaliteit

van leven van hun kind. Ook zouden ouders graag ondersteuning willen bij de overgang naar volwassenheid van hun kind.

Wetenschappelijk artikel

Het volledige wetenschappelijke artikel over dit onderzoek is hier gratis te lezen:

<https://doi.org/10.1080/20473869.2023.2168718>

Dit onderzoek is uitgevoerd door Siméon Lahaije. De co-auteurs van het artikel zijn Jorien Luijkx, Aly Waninge, en Annette van der Putten. Op 3 december 2022 was er de 'Internationale dag van de mens met een beperking'.

Sinds 2016 geldt het VN-verdrag handicap in Nederland. Het doel van dit verdrag is dat de positie van mensen met een beperking verbetert. Twee miljoen Nederlanders hebben een beperking. Ze zijn bijvoorbeeld slechtziend, blind of doof, hebben een lichamelijke of verstandelijke beperking of psychische problemen.

En zo'n 14 000 Nederlanders hebben een zeer ernstige verstandelijke en meervoudige beperking (EMB). Een kleine groep, met grote uitdagingen. Meedoen is voor hen verre van vanzelfsprekend. En toch kan het. Door klein te kijken.

Door anders te observeren. Door nieuwe mogelijkheden te creëren. Dat is wat we doen in de Academische Werkplaats EMB. Samen met families, met professionals in de zorg en met het onderwijs. Dat doen we elke dag, maar op 3 december stonden we er bij stil. U ook?

Op 6, 7 en 8 februari 2023 was nagenoeg het hele team van de Academische Werkplaats EMB in Leuven te vinden, op het hybride congres georganiseerd door onze partner in Vlaanderen (INOVHO) met het thema participatie en inclusie.

Wat hebben onze onderzoekers daar gedaan?

Dr. Ed Hall sprak in Leuven over zijn onderzoek naar 'sense of belonging' bij de brede doelgroep mensen met een verstandelijke beperking. Een onderwerp dat binnen onze werkplaats goed aansluit bij het onderzoek van Gineke Hanzen, die van deze lezing heeft genoten: "Prachtige lezing over social inclusion, dit sluit mooi aan wat bij Zorg voor Participatie+ wordt gedaan." Voor meer lees hier: <https://aw-emb.nl/nieuws/congres-leuven-wat-deden-onze-onderzoekers-daar> Het onderzoek 'Digitaal op bezoek' ging in corona-tijd op zoek naar antwoorden op de vragen: Hoe wordt digitaal contact ervaren? En: kan digitaal contact in de toekomst ook zinvol zijn?

Senior onderzoeker van de Academische Werkplaats EMB Annet ten Burg vertelt samen met projectleider Linda Douma over het project. Lees hier meer: <https://aw-emb.nl/nieuws/publicatie-artikel-digitaal-op-bezoek>

4 mei: Annemieke Enninga met aandacht voor haar artikel: Het betrouwbaar meten van pijn bij volwassenen met (zeer) ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen

Annemieke Enninga, Aly Waninge, Wendy Post, Annette van der Putten

Achtergrond

Pijn komt waarschijnlijk vaak voor bij volwassenen met (zeer) ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen, vanwege de aanwezigheid van verschillende gezondheids- en gedragsproblemen. Tegelijkertijd blijkt het erg moeilijk te zijn om pijngedragingen betrouwbaar te observeren bij deze personen.

De oude doos in foto's

Een ieder van de alumni en huidige studenten binnen de Faculteit Gedrags- en Maatschappij Wetenschappen, voorheen PPSW, heeft zo haar of zijn herinneringen aan het stadsbeeld en als het om onderstaande foto's gaat, genomen gericht op de Grote Kruisstraat in Groningen. En dat geldt voor zes generaties van studenten. Diegene die in de jaren zeventig van de vorige eeuw studeerden

hadden deels hun onderkomen in een aantal panden aan de Grote Rozenstraat en gingen, vaak via de tuin van de voormalige Hortus Botanicus, een kopje koffie of thee halen in de kantine van wat toen het Alfagebouw heette.

In het gebouw waren vooral de taalwetenschappen gevestigd, die later een plekje kregen in het

gerenoveerde als ook nieuwbouw van het Harmoniecomplex aan de Oude Kijk in 't Jatstraat. De huidige bewoners van 'Alfagebouw' gaan naar het Heymansgebouw, genoemd naar de eerste hoogleraar in de geschiedenis van de Psychologie in Groningen. Sinds 1989 is het gebouw dus onderdeel van het gebouwencomplex van de faculteit GMW in de Grote Kruisstraat en de Grote Rozenstraat in Groningen.

Doel

Het doel van dit onderzoek was om te bepalen of het mogelijk is om pijngedragingen betrouwbaar te kunnen observeren bij volwassenen met (Z)EVMB met het gebruik van instructies.

Methode

In vier verschillende fasen is een instructieprotocol ontwikkeld voor het observeren van gedragingen die kunnen wijzen op pijn. Hiervoor zijn in totaal 57 volwassenen met (Z)EVMB gefilmd tijdens situaties die vermoedelijk gepaard gaan met pijn. De betrouwbaarheid tussen beoordelaars én de betrouwbaarheid van één beoordelaar op twee verschillende momenten is berekend.

Resultaten

De betrouwbaarheid bleek voldoende te zijn voor 12 pijngedragingen, wat betekent dat het ontwikkelde protocol bruikbaar genoeg is.

Discussie

Meerdere afstemmomenten en aanpassingen van instructies en pijngedragingen bleken nodig te zijn om 12 pijngedragingen voldoende betrouwbaar te kunnen scoren in volwassenen met (Z)EVMB. Vervolgonderzoek is nodig om vast te stellen welke van deze 12 pijngedragingen samen een sterke schaal vormen om pijn te observeren in volwassenen met (Z)EVMB.

Link naar het artikel <http://doi.org/10.1111/jar.13089>

Een overzicht van een deel van de publicaties van medewerkers Orthopedagogiek sinds 1 november 2022 tot en met 22 mei 2023

Dorsman, N., Waninge, A., van der Schans, C. P., Luijkx, J., & van der Putten, A. (2022). *The roles of adult siblings of people with a profound intellectual disability*. Poster session presented at Postermarkt Lectoraat Healthy Ageing, Allied Health Care and Nursing, Groningen, Netherlands.

Esqueda Villegas, F., van der Steen, S., & Minnaert, A. (2022). Interactions between teachers and students with autism spectrum disorder in mainstream secondary education: Fundamental, yet under-researched. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*. <https://doi.org/10.1007/s40489-022-00346-2>

Griffioen, N., Scholten, H., Lichtwarck-Aschoff, A., Maciejewski, D., & Granic, I. (2022). Heterogeneity in some relationships between social media use and emerging adults' affective wellbeing. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-04035-5>

Heltne, A., Braeken, J., Hummelen, B., Germans Selvik, S., Buer Christensen, T., & Paap, M. C. S. (2022). Do Flexible Administration Procedures Promote Individualized Clinical Assessments? An Explorative Analysis of How Clinicians Utilize the Funnel Structure of the SCID-5-AMPD Module I: LPFS. *Journal of Personality Assessment*. <https://doi.org/10.1080/00223891.2022.2152344>

Kamphorst, E., Cantell, M., Minnaert, A., Houwen, S., & Cox, R. (2022). In Tune? Multimodal Mother-Child Interpersonal Coordination During Early Childhood. *Early Education and Development*. <https://doi.org/10.1080/10409289.2022.2154008>

Knorth, E. J., & Harder, A. T. (2022). Residential care for children and youth in the Netherlands: High difficulties in low lands. In J. K. Whittaker, L. Holmes, J. F. Del Valle, & S. James (Eds.), *Revitalizing residential care for children and youth: Cross-national trends and challenges* (pp. 193-208). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780197644300.003.0014>

Lahaije, S., van der Putten, A., Luijkx, J., & Waninge, A. (2022). *Support Needs of Families with a Child with Profound Intellectual and Multiple Disabilities*. Poster session presented at SIRG QOL webinar "Quality Support for Quality of Life in a Changing World".

Loopers, J., Kupers, E., de Boer, A., & Minnaert, A. (2022). Changes in need-supportive teaching over the course of one school year: differences between students with special educational needs and typically developing students. *European Journal of Special Needs Education*. <https://doi.org/10.1080/08856257.2022.2159279>

Lopez Lopez, M., Mallon, G. P., & Wieldraaijer-Vincent, L. (2022). Creating Safe and Welcoming Residential Care Placements for LGBTQIA+ Youth. In J. K. Whittaker, L. Holmes, J. C. Fernandez del Valle, & S. James (Eds.), *Revitalizing Residential Care for Children and Youth: Cross-National Trends and Challenges* (pp. 321-335). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780197644300.003.0022>

López López, M., Middel, F., Bouma, H., Knorth, E. J., & Grietens, H. (2022). El sistema de protección Holandés: Hitos y transformaciones recientes para fortalecer la prevención del maltrato infantil. In M. López López, H. Paredes Dávila, & B. Vizcarra Larrañaga (Eds.), *El futuro de los sistemas de protección infantil en América Latina y Europa: Revisión de países seleccionados. Lecciones e impactos* (pp. 85-104). UNAM Publicaciones.

Lopez Lopez, M., Paredes Dávila, H., & Vizcarra Larrañaga, B. (2022). *El futuro de los sistemas de protección infantil en América Latina y Europa: Revisión de países seleccionados. Lecciones e impactos*. UNAM Publicaciones. <https://doi.org/10.22201/dgpyfe.9786073056489e.2021>

Lopez Lopez, M., Paredes Dávila, H., & Vizcarra Larrañaga, B. (2022). Reflexiones para una comparativa internacional de sistemas de protección seleccionados en América Latina y Europa. In M. López López, H. Paredes Dávila, & B. Vizcarra Larrañaga (Eds.), *El futuro de los sistemas de protección infantil en América Latina y Europa: Revisión de países seleccionados. Lecciones e impactos* (pp. 259-272). UNAM Publicaciones.

Overwijk, A., Hilgenkamp, T. I. M., van der Schans, C. P. Krijnen, W. P., Vlot-van Anrooij, K., van der Putten, A. A. J., & Waninge, A. (2022). Implementation of a program to support direct support professionals to promote a healthy lifestyle for people with moderate to profound intellectual disabilities. *BMC Health Services Research*, 22, 15. <https://doi.org/10.1186/s12913-021-07389-x>

Piekema, L., van der Putten, A., ten Brug, A., & Waninge, A. (2022, Dec). Kennisverspreiding onder medewerkers: Het delen en gebruiken van kennis over technologie bij mensen met een visuele en een verstandelijke beperking. Academische Werkplaats EMB.

Piekema, L., van der Putten, A., ten Brug, A., & Waninge, A. (2022, Dec). Kennisverspreiding onder naasten: Het delen en gebruiken van kennis over technologie bij mensen met een visuele en een verstandelijke beperking. Academische Werkplaats EMB.

te Meerman, S., Freedman, J. E., & Batstra, L. (2022). ADHD and reification: Four ways a psychiatric construct is portrayed as a disease. *Frontiers in Psychiatry*, 13, [1055328]. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.1055328>

van der Veer, G., Cantell, M., Minnaert, A., & Houwen, S. (2022). The relationship between motor performance and executive functioning in early childhood: A systematic review on motor demands embedded within executive function tasks. *Applied Neuropsychology: Child*. <https://doi.org/10.1080/21622965.2022.2128675>

Van Kann, D. H. H., Koolwijk, P., de Kok, T., Vos, S. B., de Vries, S. I., Mombarg, R., van Aart, I., Savelsbergh, G. J. P., Hoebner, J. J. M. M., & Remmers, T. (2022). Applying an ecosystem approach to explore modifiable factors related to the risk for low motor competence in young children.

Journal of Science and Medicine in Sport, 25(11), 890-895. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2022.08.014>

Waninge A., Van der Putten, A. A. J., Wagenaar, M. C., & Van der Schans, C. P. (2022) Obstipatie bij mensen met (zeer) ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen: Een eerste stap richting een definitie en screeningsinstrument. *Tijdschrift voor Artsen voor Verstandelijk Gehandicapten*, 40(4), 159-166.

2023 (t/m 22.05.2023)

Burger-Veltmeijer, A., & Minnaert, A. (2023). Needs-based assessment of twice-exceptional gifted students: The S&W-Heuristic. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 10(1), 245-263. <https://doi.org/10.14738/assrj.101.13830>

de Boer, A., & Kuijper, S. (2023). Infographic - Kleinschalige onderwijsvormen en maatwerk in het Groningse regulier voortgezet onderwijs. Rijksuniversiteit Groningen.

de Boer, A., & Kuijper, S. (2023). *Kleinschalige onderwijsvormen en maatwerk in het Groningse reguliere voortgezet onderwijs*. Rijksuniversiteit Groningen.

de Boer, A., Tenback, C., & Bijstra, J. (2023). *Op naar geïntegreerde onderwijsvoorzieningen: Tussenrapportage over de tweede meting van het praktijkonderzoek*. Rijksuniversiteit Groningen.

Dhondt, A., Van keer, I., van der Putten, A., & Maes, B. (2023). Analysis of early expressive communicative behaviour of young children with significant cognitive and motor developmental delays. *British Journal of Learning Disabilities*, 51(1), 24-37. <https://doi.org/10.1111/bld.12440>

Frans, N., Braeken, J., Veldkamp, B. P., & Paap, M. C. S. (2023). Empirical Priors in Polytomous Computerized Adaptive Tests: Risks and Rewards in Clinical Settings. *Applied Psychological Measurement*, 47(1), 48-63. <https://doi.org/10.1177/01466216221124091>

Frans, N., Hummelen, B., Albers, C. J., & Paap, M. C. S. (2023). Visualizing Uncertainty to Promote Clinicians' Understanding of Measurement Error. *Assessment*. <https://doi.org/10.1177/10731911221147042>

Helmerhorst, K., Majdandžić, M., & Cabrera, N. J. (2023). Introduction to Special Issue: Contributions of father-child relationship to children's development within the larger family system: A focus on observational measures. *Early Childhood Research Quarterly*, 63, 39-42. <https://doi.org/10.1016/j.jecresq.2022.11.007>

Knorth, E. J., Bouma, H., Grietens, H., & López López, M. (2023). The Child Protection System in the Netherlands: Characteristics, Trends and Evidence. In J. D. Berrick, N. Gilbert, & M. Skivenes (Eds.), *The Oxford Handbook of Child Protection Systems* (pp. 294-315). Oxford University Press.

Knorth, E. J., Harder, A. T., & Leipoldt, J. D. (2023). Social support of young people during and after residential

youth care in the Netherlands: The role of the family, care workers, and residential group. Manuscript submitted for publication. In S. Attar-Schwartz, & E. Magalhães (Eds.), *The social support of young people in and after residential care: Is someone there for you?* Routledge, Taylor and Francis group.

Leipoldt, J. D., Knorth, E. J., Harder, A. T., Kayed, N. S., & Rimehaug, T. (2023). Kwaliteit van leven en kenmerken van jongeren, instellingen en sociaal klimaat in de residentiële jeugdhulp. *Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk*, 62(1), 18-45. [2].

Loopers, J., Kupers, E., de Boer, A., & Minnaert, A. (2023). The Relationship Between Basic Psychological Need Satisfaction and Intrinsic Motivation: The Role of Individual Differences and Special Educational Needs. *European Journal of Psychology of Education*. <https://doi.org/10.1007/s10212-023-00683-8>

Mascareño Lara, M., Kupers, E., de Rooter, N., & Wolthuis, F. (2023). *'Iedereen aan het werk!' Betrokkenheid in de klas als collectief proces*. GION, Gronings Instituut voor Onderzoek van Onderwijs, Opvoeding en Ontwikkeling, Rijksuniversiteit Groningen.

Mouw, J., Fokkens-Bruinsma, M., Kupers, E., & Korpershoek, H. (2023). Technology-supported teaching in times of COVID-19's first period of emergency remote teaching: an exploratory analysis of influencing factors. *Educational Psychology*. <https://doi.org/10.1080/01443410.2023.2208789>

Nysaeter, T. E., Hummelen, B., Christensen, T. B., Ulltveit-Moe Eikenaes, I., Germans Selvik, S., Pedersen, G., Bender, D. S., Skodol, A. E., & Paap, M. C. S. (2023). The Incremental Utility of Criteria A and B of the DSM-5 Alternative Model for Personality Disorders for Predicting DSM-IV/DSM-5 Section II Personality Disorders. *Journal of Personality Assessment*, 105(1), 111-120. <https://doi.org/10.1080/00223891.2022.2039166>

Oosterhoff, A., Thompson, T. L., Oenema - Mostert, C., & Minnaert, A. (2023). En/countering the doings of standards in early childhood education: drawing on Actor-Network Theory to trace enactments of and resistances to emerging sociomaterial policy assemblages. *Journal of Education Policy*. <https://doi.org/10.1080/02680939.2022.2161639>

Paans, C., Knoop-Van Campen, C., Wittelings, M., Beckmann, E., Hoogeveen, L., Minnaert, A., & Kroesbergen, E. H. (2023). Dubbel bijzondere leerlingen: Balanceren tussen talent en uitdaging. *Beter Begeleiden*, 13(2), 12-16.

Paap, M. C. S., Pedersen, G., Kvarstein, E., & Hummelen, B. (2023). Evaluating the Construct Validity of the Norwegian Version of the Level of Personality Functioning Scale - Brief Form 2.0 in a Large Clinical Sample. *Journal of Personality Assessment*. <https://doi.org/10.1080/00223891.2023.2182694>

Piekema, L., Douma, L., Tharner, A., Sterkenburg, P., ten Brug, A., Frielink, N., Bakkum, L., Adam, E., de Schipper,

C., Embregts, P., & Schuengel, C. (2023). Participating in the digital world: A consensus statement on digital social contact for people with disabilities living in sheltered care facility homes. Manuscript in preparation.

Piekema, L., van der Putten, A., ten Brug, A., & Waninge, A. (2023). *From assistive to inclusive? A systematic review of the uses and effects of technology to support people with PIMD*. Poster session presented at 10th Roundtable Meeting of the SIRG PIMD.

van Loon, D., Minnaert, A., de Groot, B., & Van Overveld, K. (2023). *Wetenschappelijke verantwoording Kindbegrip: Verrijkt observatie-instrument voor sociaal-emotioneel leren*. Topicus.

Warrens, M. J., de Boer, A., & Bijstra, J. (2023). *De invloed van leerling- en schoolkenmerken op de de prestaties en ontwikkeling van leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte in het (voortgezet) speciaal onderwijs*. Groningen: GION onderzoek/onderwijs.

Zeinstra, L., Kupers, E., Loopers, J., & de Boer, A. (2023). Real-time teacher-student interactions: The dynamic interplay between need supportive teaching and student engagement over the course of one school year. *Teaching and Teacher Education*, 121, [103906]. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103906>

De weg vrij voor talent

RID, de weg vrij voor talent. Dat is onze missie. Voor kinderen in heel Nederland én voor (net) afgestudeerde orthopedagogen en psychologen. RID is expert op het gebied van taal en rekenen. Ieder kind heeft eigen talenten en dromen. Je vol zelfvertrouwen ontplooiën, dat gunnen wij iedereen. Vaardigheid in lezen, spellen en rekenen geeft je een vliegende start. Wij kijken door de ogen van het kind en bundelen krachten met ouders, school en gemeente. Wij verbinden onderwijs en zorg. Wij helpen met extra taal- en rekenkracht door op alle 4 ondersteuningsniveaus in het basisonderwijs scholen te helpen. RID wil samen met het onderwijs kinderen tijdiger en effectiever ondersteunen, zodat alleen die kinderen doorstromen naar de zorg die dit ook echt nodig hebben.

Wetenschap en praktijk

Wij vertalen wetenschappelijke expertise naar effectieve ondersteuning en vernieuwing in de praktijk. RID wordt hierin gevoed en ondersteund door het universitaire expertisecentrum op het gebied van leerproblemen, het Rudolf Berlin Center, waarin de UvA en RID samenwerken.

Werken bij RID

Met ruim 280 gedreven RID'ers, verdeeld over 14 teams, helpen wij kinderen door heel Nederland. RID is een mensgerichte organisatie en investeert graag in haar mensen. Leren van elkaar staat centraal. Wij bieden ruimte voor scholing, faciliteren je in een groot deel van je SKJ registratie pakket en willen het beste naar boven halen in elkaar. Meer informatie in beeld, woord en video vind je op werkenbij.rid.nl. Als psycholoog of orthopedagoog ben je van harte welkom in de functie van behandelaar en/of diagnosticus. Word jij hier enthousiast van en past dit bij jouw visie die je hebt als orthopedagoog of psycholoog?

Dan komen we graag in contact met jou! Je mag natuurlijk direct een (open) sollicitatie versturen maar we snappen het heel goed als je eerst nog wat meer wil weten. Gerlien Veening is teamleider van de regio RID Assen-Groningen- Leeuwarden. Stuur haar gerust een bericht (g.veening@rid.nl) om een afspraak te maken om je vragen in een persoonlijk gesprek, telefonisch of via MS Teams te bespreken.

